

FITJAR
Naturlegvis

Budsjett 2023
Økonomiplan 2023 – 2026

Fitjar kommune

Kommunedirektøren sitt framlegg
26. oktober, 2022

Budsjett 2023 og økonomiplan 2023- 2026

Kommunedirektøren si innleiing.....	4
Statsbudsjettet	9
Endringar i drift - meir detaljert oversikt for 2023.....	10
Investeringar.....	12
Mål 2023-2026	14
Helse, miljø og tryggleik	16
Beredskap.....	17
Premissar for budsjettet.....	18
Økonomiske oversikter	20
Bevillingsoversikt – drift 2023	20
Bevillingsoversikt – investering 2023	21
Økonomisk oversikt etter art – drift 2023.....	24
Oversikt over gjeld og andre vesentlege langsiktige forpliktingar i økonomiplanen og årsbudsjettet	24
Bevillingsoversikt – drift økonomiplan 2023 -2026.....	25
Bevillingsoversikt – investering 2023-2026.....	26
Økonomisk oversikt etter art – drift 2023 – 2026.....	27
Inntekter.....	28
Generelle inntekter	28
Finans	29
Disponering	30
Einingane sine driftsbudsjett	31
Helse, sosial og omsorg	31
Pleie og omsorgstenestene	34
Institusjonstenester	36
Heimebaserte tenester	37
Habiliteringstenesta	38
Helsespesialistene	39
Nav	41
Oppvekst og kultur	43
Oppvekst	44
Rimbareid barne- og ungdomsskule	48
Øvrebygda skule.....	49

Budsjett 2023 og økonomiplan 2023- 2026

Selevik skule	50
Fitjarstølane barnehage	51
Kultur	52
Plan, utvikling og teknisk	54
Plan, byggesak og oppmåling	55
Drift og vedlikehald	55
Vatn, Avlaup og Renovasjon (VAR)	56
Stord Fitjar landbruks- og miljøkontor (SFLMK)	57
Brann og beredskap	57
Politisk leiing	58
Administrasjon	59
Økonomisk forvaltning	61

Budsjett 2023 og økonomiplan 2023- 2026

Kommunedirektøren si innleiing

Etter år med pandemi hadde både eg og mange håpt at 2023 skulle bli eit meir normalt år med føreseielege og gode rammevilkår for Fitjar kommune. Sjølv om Covid-19 framleis eksisterer er smitteverntiltaka for det meste borte og viruset noko dei fleste av oss har liten grunn til å frykte. For å unngå konkursar og auka ledigheit under pandemien blei rentene i dei fleste land satt kraftig ned samstundes som meir pengar blei sett i sirkulasjon og generøse støtteordningar innført. Dette er ein av grunnane til at prisveksten i Noreg har auka markant i det siste og er no den høgaste sidan 80 talet. For å dempe prisstigninga blir rentene no sett opp i eit tempo me ikkje har sett tidlegare. I tillegg er det krig i Europa og mangel på energi som har skapt ytterlegare prisstigning og utryggleik.

Denne utviklinga skaper også utfordringar for Fitjar kommune både direkte og indirekte. Direkte fordi det vil koste meir å drifte kommunen då både kostnader og renter aukar langt meir enn ein har lagt til grunn og indirekte fordi høgare prisar og auka renter vil gje dårlegare økonomi både for mange bedrifter og mange private husstandar. Dette siste kan igjen påverka både inntekter og utgifter for Fitjar kommune. (For eksempel skatteinntekter og kostnader NAV)

Sjølv om ikkje statsbudsjettet er ferdig handsama i Stortinget enno tyder likevel alt på at Fitjar kommune vil få auka inntekter i åra framover på nokre områder. Dette gjeld spesielt produksjonsavgift og naturressursskatt på vindmøller. I kommunebudsjettet 2023 er det lagt inn kr 2 150 000 ekstra inntekter på produksjonsavgift, som i økonomiplanen aukar til kr 8 600 000,- frå 2024 og utover. Naturressursskatten på vindkraft er lagt inn med ca. kr 1,5 mill. frå 2024. Når det gjeld naturressursskatten på havbruk er det endå større utryggleik korleis dette vil slå ut, men det er likevel lagt inn kr 1,0 mill. frå 2024 og utover. Totalt er det lagt inn 2,5 mill. i netto skatteinntekter som følgje av framlegg om naturressursskatt. I førre økonomiplan låg det inne 5,4 mill. ekstrainnbetalningar dei åra det skal gjennomførast havbruksauksjonar. På grunn av bransjen sin reaksjon på nytt skatteregime, er denne ekstrainnbetalinga redusert med 2,5 mill.

På andre områder er det meir utfordrande. Fitjar kommune har pr i dag ca. 3182 innbyggjarar. Det betyr at me pr definisjon er ein småkommune som gjer at me igjen utløyser ca. kr 7,25 mill. ekstra i årlege overføringar. Dersom me overstig 3200 innbyggjarar pr 31/12-22 vil me få reduserte overføringar på kr 4,1 mill. frå og med 2023 (ressurskrevjande tenester) og ytterlegare kr 3,1 mill. frå og med 2024 (småkommunetilskot). I Budsjettet 2023, som er gjort opp med eit minimalt netto driftsresultat på kr 24 000,- har me lagt til grunn at innbyggjartalet ved årsskiftet er under 3200.

I budsjettet for 2023 er det lagt vekt på å prøve å unngå forslag som kan opplevast av politisk leiing som omkamp på forslag som tidlegare er nedstemt. Det gjer at det ikkje er fremma forslag om nedlegging av skular eller auke av eigedomsskatt. Nedlegging av institusjonsskjøkken har også vore inne i budsjettprosessen, men blir ikkje fremma i budsjettet 2023. Derimot er det fremma forslag om å overføra 7. klasse elevar til Rimbareid skule og samanslåing av klassar både på Øverbygda skule og Sælevik skule. Kommunedirektøren er kjend med at dette har vore oppe tidlegare som politisk sak og blitt nedstemt. Når dette forslaget likevel vert fremma er det fordi ein ikkje greidde å finna andre forsvarlege alternativ for å få til eit budsjett i balanse.

Kommunedirektøren er også forberedt på at forslag om omorganisering og redusert bemanning i pleie- og omsorg er noko som ikkje er uproblematisk og kan skape reaksjonar både frå pårørande og politikarane, samt utfordringar for dei tilsette.

Avslutningsvis vil eg igjen gjenta at budsjettet 2023 er oppgjort med eit netto driftsresultat på kr 24 000,- som i utgangspunktet er uforsvarleg lite. Dette er ca. kr 3,5 mill. under det måttalet som Fitjar kommunestyre har bestemt. I tillegg kan me risikere å miste opp mot kr 4,1 mill.

Budsjett 2023 og økonomiplan 2023- 2026

dersom folketalet aukar meir enn det me har lagt til grunn. Når det ikkje er foreslått å kutta meir, eller foreslått å auka eigedomsskatten, så skuldast det at utsiktene for 2024 og framover er såpass gode at kommunedirektøren likevel meiner det er forsvarleg å leggja fram budsjettet 2023 slik det ligg føre.

Budsjettet er bygd på følgjande føresetnader

Kommuneplanen og økonomiplanen som styringsinstrument

"Kommuneplan sin samfunnsdel for Fitjar 2020-2040" legg føringar for retning, mål og prioriteringar i økonomiplanen. Kommuneplanen sine kapittel er:

- Levande sentrum og bulyst
- Fitjar i berekraftig vekst
- Smarte og kompetente kommunale tenester
- Den grønne kommunen
- Sterke saman

Kommuneplanen og Økonomiplanen er kommunen sine fremste styringsreiskap for lokale prioriteringar innan tenesteyting og samfunnsutvikling. Frå Fitjar kommune vert det i dagleg arbeid utført gode tenester til brukarar og innbyggjarar i Fitjar og dei kvalitetane skal me byggja vidare på. Kommuneøkonomien i ein "vanleg" kommune vil oftast vera stram, då behova for velferdstenester alltid vil vera større enn ressursane. Krava til prioritering aukar. Den demografiske endringa vil krevja større endringar i kommunale tenester.

Fitjar kommune sin økonomiske situasjon

Kommunesektoren yter grunnleggjande velferdstenester, og me har store ressursar og store oppgåver. I Fitjar kommune er me ca. 313 medarbeidarar, fordelt på ca. 233 årsverk. Fitjar kommune har ei nøktern drift av sine tenester, og det er berre eitt område som peikar seg ut med svært høg ressursbruk- ressurskrevjande tenester.

Statsbudsjettet 2022 viser ein vekst på 2,8 % i frie inntekter for Fitjar kommune, medan gjennomsnittet for landet er 3,5 %. Løns- og prisveksten (kommunal deflator) er 3,7 %, der lønsveksten, som tel med 2/3, er på 4,2 %. All lønsvekst er plassert på lønsreserven som er budsjettet med kr 6,64 mill. (lønsreserven skal også dekke lokaleforhandlingar 2022, samt sentralt oppgjer for lærarane). Statsbudsjettet tek ikkje omsyn til auken i folketalet i 3. kvartal. Forventa rammetilskot og skatteinntekter er nominelt på same nivå i 2023 som i 2022.

I økonomiplanen ser vi vesentleg auke i inntekter generert av lokale forhold, knytt til vindkraft, havbruk og nye industrietableringar i Fitjar. I motsett retning er det lagt til grunn at folketalet passerer 3200 innbyggjarar i løpet av 2023 noko som isolert sett vil medføra eit tap på 7,25 mill. på årsbasis. (Ut over dette vil fleire innbyggjarar gje auka overføringar, auka skatteinntekter og auka kostnader.)

Desse endringane betrar totalt sett Fitjar kommune sin økonomiske situasjon utover i økonomiplanperioden 2023-2026.

Inntekter

Eigedomsskatt

Kommunedirektøren foreslår ikkje endringar i satsen for eigedomsskatt i perioden 2023 – 2026. Pga. av fleire konkrete nærings- og industrietableringar i økonomiplanperioden er det lagt inn forventa auke i inntekter frå eigedomsskatt næring frå 2025.

Budsjett 2023 og økonomiplan 2023- 2026

Havbruksfondet

Vi har lagt inn ei forventa inntekt frå Havbruksfondet.

Inntekter frå Havbruksfondet er uendra i høve til kommunestyret sin vedteke økonomiplan: 2,9 mill. kvart år (auke frå 1,9 mill.), og eit tillegg på 2,9 mill. (nedgang frå 5,4 mill.) dei åra ein har utbetaling frå auksjonar (2024 og 2026).

Naturressursskatten på havbruk er lagt inn med om lag kr 1,0 mill. i netto skatt frå 2024.

Avgift på landbasert vindkraft

I statsbudsjettet er det lagt fram forslag om å innføre ei produksjonsavgift på vindkraft på land, med to øre per produsert kWh. Avgifta er sagt at skal krevjast inn av staten, som deretter fordeler avgifta til vertskommunar. Dei første 25% av dette er foreslått utbetalt i 2023, resten kjem i 2024 og åra utover. I tillegg til dette er det foreslått ein naturressursskatt på 1,1 øre som skal tilfalla vindkraftkommunane, men denne er foreslått som ein del av inntektsutjamningsystemet som igjen medfører at andre kommunar i praksis får størstedelen av naturressursskatten. NVE har berekna forventa årleg produksjon i Midtfjellet til 433 GWh. Kommunedirektøren har lagt inn kr 2,15 mill. i inntekter frå produksjonsavgifta i 2023 og kr 8,6 mill. frå 2024. Naturressursskatten er lagt inn med om lag kr 1,5 mill. i netto skatt frå 2024.

Kommunale avgifter

Kommunale avgifter vert nytta til å finansiere investeringar innan vatn- avløp og feiing (sjølvkost). I vedtak av Hovudplan for vatn og avløp har ein eit høgt ambisjonsnivå for utbygging av VA. Kommunen har ikkje økonomi til å følgja opp den investeringstakten som er i vedtatt handlingsprogram, og har gjennom investeringsbudsjettet lagt fram ytterlegare redusert framdriftsplan og slik prioritert tydlegare.

Utbygging innan VA aukar dei kommunale avgiftene årleg i økonomiplanperioden med 25 % på vatn og avløp i 2023. Ein treng også eit tilsvarande løft på vatn i 2024.

Omstillingar:

Fitjar kommune har framleis ein stram kommuneøkonomi særleg dei første åra, og ein må redusere tenester for å oppretthalda økonomisk balanse. Behovet for omstilling vert drive fram av demografi og kommuneøkonomi.

Budsjettreduksjonane kommunedirektøren foreslår vil ha bemanningsmessige konsekvensar i fleire sektorar. Me har ikkje lagt inn særskilte pandemikostnader i budsjettet for 2023, og føreset at staten finansierer dette i sin heilskap dersom vi må oppfylle statlege krav t.d. massevaksinering.

Me prioriterer investeringar som kjem av HMS krav, som kan redusere driftsnivået og styrke samfunnsutviklinga og realisere kommuneplanen sine mål.

Konklusjon:

Kommunedirektøren legg fram forslag til Budsjett 2023 og økonomiplan 2023-2026 i balanse, der me nyttar dei store ressursane til dei grunnleggjande velferdsoppgåvene.

Me legg i Budsjett 2023 fram forslag om tiltak for driftsreduksjon, tiltak for styrking av tenester og tiltak som betrar inntektene. Ein del tiltak har kun effekt for 2023, men dei største tiltaka har effekt både i 2023 og med heilårseffekt i 2024. Difor ser vi at netto driftsresultat betrar seg i økonomiplanperioden. Vi når kommunestyret sitt mål om 1% brutto driftsresultat i 2026.

Me har ei betring av det økonomiske resultatet utover i økonomiplanen, pga. av nye inntekter. Inntektene til kommunen, knytt til lokale forhold, aukar pga. av ny nasjonal skattlegging av vindkraft som har full verknad frå 2024, og store nye næringsetableringar på Årskog industriområde som aukar inntektene frå eigedomsskatt frå 2025. Dette har Fitjar kommune jobba for over lang tid, på ulike arenaer.

Budsjett 2023 og økonomiplan 2023- 2026

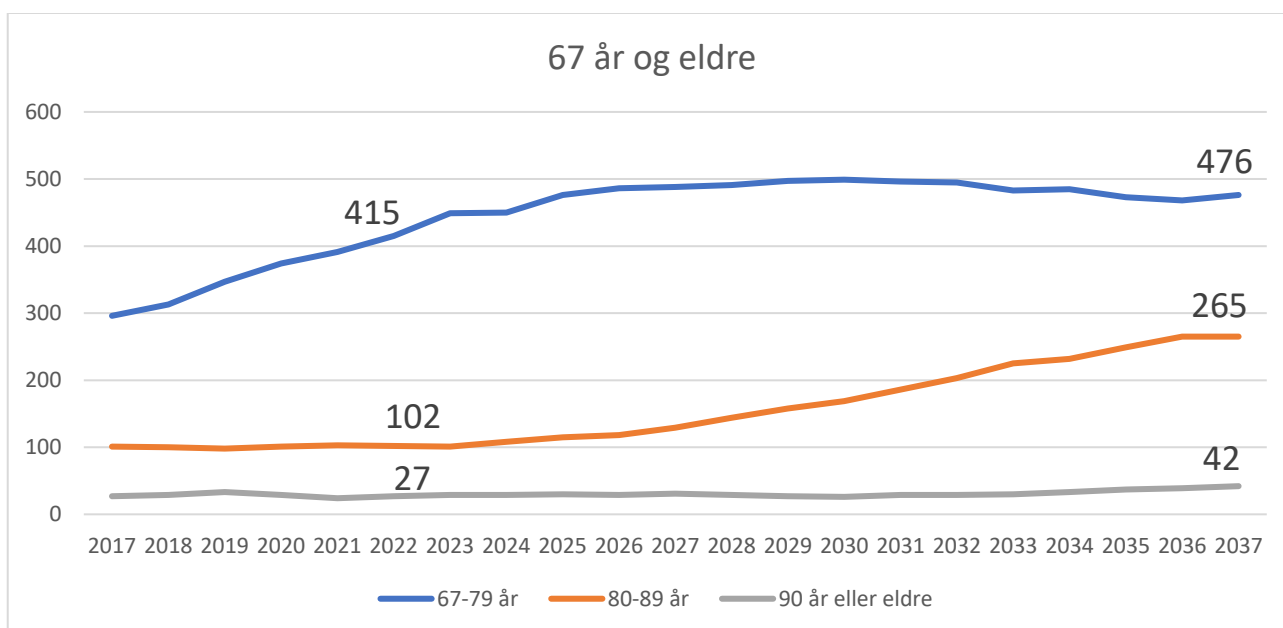
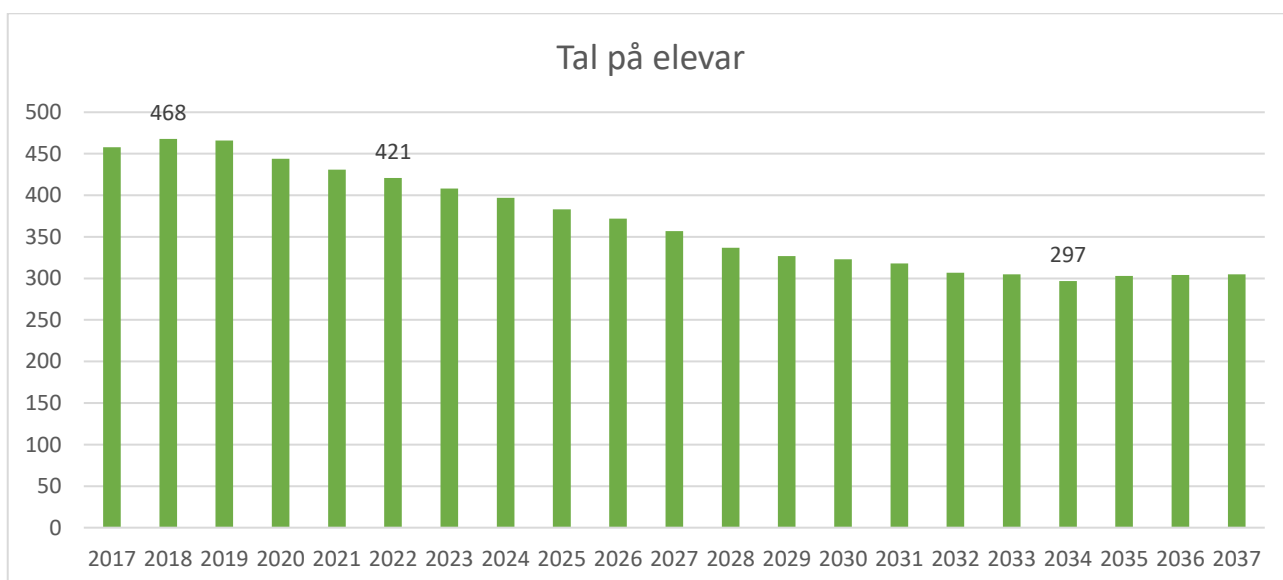
Om folketalsutvikling- og samansetting

Folketalet i Fitjar har dei siste par åra vore fallande, men er no på veg opp og me nærmar oss 3200 innbyggjarar. Dersom / når me passerer 3200 innbyggjarar vil me miste kr 7,25 mill. i overføringer som går til småkommunar. Me legg til rette for vekst i folketalet framover i tråd med SSB sin prognose (MMMM)

Fitjar kommune, på linje med dei fleste distriktskommunar, har ei klår demografisk utvikling. Me skal verta vesentleg fleire eldre, og har eit minkande tal på barn- og unge. Det siste sjølv om me får ein jamn vekst i folketalet. Den demografiske trenden er forsterka, når det gjeld talet på elevar, gjennom oppdaterte tal frå SSB. Utviklinga på talet eldre er noko redusert i høve tidlegare tal.

Dette betyr likevel at helse- og omsorgssektoren må prioriterast høgare, på kostnad av oppvekstsektoren. Konsekvensar går fram av ny Helse og omsorgsplan.

Parallelt jobbar vi med utvikling av Fitjar sin attraktivitet og næringsutvikling, som vil kunna auka tilflyttinga og gje folketalsvekst.

Budsjett 2023 og økonomiplan 2023- 2026

Om budsjettprosessen :

Arbeidet med økonomiplanen har gått føre seg i administrasjon i perioden august- oktober. Dei økonomiske utfordringane og omstillingsbehovet gjer at me arbeidar djupare i organisasjonen med både mål, økonomiske rammer og tiltak for å koma i balanse. Tiltak i budsjettet er drøfta i einingar og etatane i regi av etatsleiarane, og i strategisk leiing.

Me har gjennomført informasjons- og drøftingsmøte med hovudtillitsvalde 20.10.22. AMU vil ha økonomiplanen til handsaming i november/desember, før endeleg handsaming i kommunestyret.

Me gjennomfører eit informasjonsmøte med kommunestyret om budsjettet 26.10 når kommunedirektøren offentleggjer budsjettet.

Når kommunestyret har fatta sitt økonomiplanvedtak 14.12.22 vil rådmannen gjennomføre ein teknisk kontroll av budsjettet før det vert oversendt Statsforvaltaren i Vestland.

Mål i kommuneplanen 2020-2040

Kommunestyret vedtok 30.09.20 Kommuneplanen sin samfunnsdel for Fitjar 2020-2040.

Måla og strategiane i kommuneplanen skal vera førande for måla i økonomiplanen. Det er bra samsvar mellom desse i dag, og vi legg no kommuneplanen til grunn generelt, og måla i kapitla " Smarte og kompetente kommunale tenester" og "Den grønne kommunen" særskilt.

MÅL

- Fitjar kommune skal gjennom omstilling møte dei framtidige behova for velferdstenester, gjennom å ta i bruk ressursane til brukarane, kompetansen og engasjementet til leiarar og medarbeidarar, og gjennom samarbeid med lokalsamfunnet
- Fitjar skal nytta sin smådriftsfordel: liten, kjapp og kompetent.
- Fitjar kommune skal digitalisere i alle sektorar for auka kvalitet i tenestene, effektivisere og for å møte rekrutteringsutfordringa.

Budsjett 2023 og økonomiplan 2023- 2026

I kommuneplanen er det sett mål for overgang til lågutsleppssamfunnet:

MÅL

- Fitjar skal redusere sine klimagassutslepp i tråd med nasjonale krav (2020: 45 % innan 2030 og 70% innan 2040 for å nå målet om 80-90 % reduksjon innan 2050 (1-2 tonn CO2 per innbyggjar).
- Fitjar kommune skal ha ambisiøse klimamål i eigen organisasjon innan fornybar energi, bygg, VAR og transport, innkjøp og mat.
- Fitjar kommune må utvikle samarbeid med næringsliv og sivilsamfunn i Fitjar for å nå måla.
- Fitjar skal nytta sine fortrinn innan grønne/blå næringar for å oppretthalda og skapa nye arbeidsplassar.
- Fitjar kommune skal sikra ei berekraftig arealforvaltning.

Konkretisering av måla skjer seinare i dokumentet.

Rapportering skjer i tertialrapportane til kommunestyret. Eit oversiktleg rapporteringssystem skapar etterspurnad etter resultat, og vil hjelpe til med å halda retning og tempo i organisasjonen sitt arbeid.

Statsbudsjettet

Det er lagt opp til ein realvekst i dei frie inntektene for kommunane frå 2022 til 2023 med 1,7 mrd. Dette skal dekke 1,7 mrd. i meirutgifter knytt til demografi, og om lag 90 mill. til reduserte pensjonskostnadar.

Fitjar kommune får 2,9 mill. i ordinært skjønstilskot, som er 100 000,- mindre enn i 2022.

Andre aktuelle saker:

Kommunane skal med desse midlane også dekke auke i basistilskot til fastlegar, og heilårseffekt av ordningar som vart innført i 2022. Ekstraordinære skatteinntekter vert tilbakeført.

Tilleggskompensasjonen for ressurskrevjande tenester vert utvida med 26 mill. til små kommunar med særskild høge utgifter. Fitjar kvalifiserer for dette tilskotet i 2023, med mindre folketalet 31.12.22 er på 3200. Teljetidspunktet er sjekka ut med Kommunal- og distriktsdepartementet.

Endring i finansområda:

Rentemarknaden har endra seg mykje også dette året. Prisstigning fører til kraftig renteoppgang. Kommunedirektøren har lagt til grunn marknadsrentene per 27. september. Forventa NIBOR er (budsjettrenter 2022 i parentes):

2023 – 3,67 %	(1,75 %)
2024 – 3,69 %	(2,00 %)
2025 – 3,53 %	(2,05 %)
2026 – 3,36 %	

Fitjar kommune er nær nøytral med omsyn til renteeksponering på eksisterande gjeld. Det vil seia at renteoppgang ikkje resulterer i større kostnadar på eksisterande gjeld. Låneopptak til investeringar i 2022 må gjerast til eksisterande renter, og vert påverka fult ut.

Budsjett 2023 og økonomiplan 2023- 2026

Total gjeld ved årsskiftet 2022/2023 vil vera om lag 268 mill. Kommunen investerer vesentleg meir enn det ein betalar i avdrag, slik at gjelda aukar. Det er planlagt å ta opp 123 mill. i nye lån i perioden. Lånegjelda vil difor auke, som fører til at renterisikoen også er til stades.

Endringar i drift - meir detaljert oversikt for 2023

Generelt

Pensjonskostnadane kjem til å auke kraftig dei kommande åra. I år har me motteke budsjett for heile planperioden både frå KLP og SPK. Budsjetta viser ein kostnadsauke på om lag 7,5 mill. i 2026. I 2023 vil pensjonskostnaden verta ca. 17,2 mill. Dette reduserer handlingsrommet for kommunen. Noko av auken vil bli kompensert gjennom rammetilskotet, men kor stor del er uviss.

I 2021 vart pensjonsordninga endra. Endringa resulterte i at kommunen vart tildelt midlar i eit premiefond (KLP). Per i dag står det nær 16 mill. på fondet. Det er avgrensa kva ein kan nytte desse midlane til, ein kan til dømes nytta dei til reduksjon av premiebetalinga.

Kommunedirektøren set i verk eit tiltak der ein nyttar 7 mill. i 2023 og nye 7 mill. i 2024 til å redusere premien. Dette fører til at pensjonskostnaden vert 1 mill. lågare i 7 år frå året etter betalinga (7 mill. i 2023 gjev ein reduksjon på 1 mill. i pensjonskostnaden i åra 2024-2030, medan bruken i 2024 gjev ein reduksjon på 1 mill. i åra 2025-2031).

Helse- og omsorg

- Talet på stillingar i etaten vert styrka med 1,45 årsverk.
- Me reduserer 5,5 årsverk i heimetenestene, brukarar med omfattande hjelpebehov får den hjelpa på sjukeheimen frå 01.04.23.
- Me opnar tre ekstra langtids plassar på Fitjar bu- og behandlingssenter, og styrker avdelinga med 1,5 årsverk frå 01.04.23
- Me reduserer 10 % stilling, samt reduksjon i vikarutgifter på institusjonskjøkenet frå 01.01.23.
- Me reduserer 0,85 årsverk på dagtilbodet for demente, og reduserer opningstider frå fem til to dagar frå 01.04.23.
- Me reduserer 1,8 årsverk i habiliteringstenesta frå 01.04.23.
- Me styrker tiltak innan ressurskrevjande tenester med 8,2 årsverk i 2023
- Me vidarefører i 2023 vedtak om omsorgsløn, støttekontakt og avlastning for born på kr 314 806,-.
- Me trekk ut kostnadar på kr 100 000 til tiltaket; Hasj avvenning program og gjennomfører denne oppgåva sjølv.
- Me flyttar matfellesskapet til Fitjar bu og behandlingssenter frå Seniorsenteret, og sparer husleige på kr 21 000,-.
- Me legg inn eittårige sparetiltak i helseadministrasjonen på til saman kr 32 000,-.

Oppvekst- og kultur

- Talet på stillingar i etaten vert redusert med 2,1 årsverk frå 01.08 2023
- 1,1 årsverk ved Øvrebygda skule
- 1 årsverk ved Selevik skule
- Me gjennomfører "Plan for digitalisering 2020-2025"
- Me flyttar 7. klasse ved Øvrebygda skule (8) og Selevik skule(7) til Rimbareid skule frå 01.08.23. Overflyttinga gjeld i heile planperioden. Hausten 2023 er det 15 elevar på 7. trinnet som vert flytta over til Rimbareid skule.

Budsjett 2023 og økonomiplan 2023- 2026

- Selevik skule vert ein todelt skule frå 01.08.2023. Premissane for dette er at 7. klasse er flytta til Rimbareid skule. Todelinga gjeld for heile planperioden.
- Me styrkar tiltak til enkeltbarn innafor skule hausten 2023
- Me stipulerer ein auke i talet på tilsette frå 01.08.23 (1 pedagog og 2 barne- og ungdomsarbeidarar) i den nye kommunale barnehagen.
- Me reduserer tilskot til dei private barnehagane grunna stipulert fleire barn i den nye kommunale barnehagen

Samfunnsutvikling og drift (Plan- teknisk og landbruk)

- Ny etatssjef for samfunnsutvikling og drift i staden for teknisk sjef
- Justeringar gebyrregulativet, og aukar 1M med 3,7 %
- Energikostnadar vert auka med kr 4,7 mill. frå opphavleg beløp i økonomiplanen for 2023
- Mellombels utset styrkinga av vedlikehaldet. I 2022 vart det vedteke ei styrking på 300 000,- årleg. Denne vert redusert med 200 000,- i 2023.
- Bassenget vert halde stengt i januar og februar for å spare straumutgifter

Me gjer endringar på VA området for å komme i balanse:

- Reduksjon på 0,9 årsverk
- Auke i gebyrinntekter på 25 % både på vatn og avløp.
- Auke gebyrinntekter på 25 % på vatn i 2024.

Reduksjon av administrative stillingar

I forbindelse med naturleg avgang, endring av organisering, og oppgåvejustering m.v. vert det gjort nedtrekk av fylgjande administrative stillingar på rådhuset:

- 50 % stilling på økonomi og personal
- 45 % stilling på byggjesaksavdelinga
- 55 % stilling, VA – rådhuset
- 20 % reduksjon Kundetorget (tiltak)
- 2,5 % stilling Strategisk leing (to-årig)

Administrasjon:

- Reduksjon av midlar satt av til IKT-utstyr
- Utsetje inntak av ny IKT-lærling
- Reduksjonar av driftsmidlar og lønskostnadar ved oppgåveoverføring frå sjølvkostområde
- Oppjustering av lisenskostnadar, IKT

Politisk leing:

- I tilleggsløyvingsposten (lønsreserven) er det avsett midlar til å dekke ein lønsvekst på 4,2 %, jf. estimat i Statsbudsjettet.

Heile organisasjonen:

- Reduksjon av reiser- kurs- og konferansar

Eigedomsskatt:

Kommunedirektøren har i framlegget halde eigedomsskatten på same nivå gjennom heile planperioden. Kommunale avgifter på vatn og avløp aukar mykje i perioden. Auke i eigedomsskatten er vurdert til å vera ekstra belastande no.

Budsjett 2023 og økonomiplan 2023- 2026

Kommunale avgifter:

Sak om kommunale avgifter vert lagt fram for kommunestyret frå utval for plan og miljø.

Vatn og avløp er to sjølvstendige sjølvkostområde. Det er fleire år sidan desse gjekk med overskot. Tidlegare hadde ein midlar på fond, men desse er brukt, og oppsamla underskot byrjar å bli stort. Ein har behov for å justera avgiftene på begge områda for å få desse i balanse.

Me står overfor større utbyggingar i økonomiplanperioden knytt til m.a. ny Hovudplan for Vatn, og Hovudplan for Avlaup for perioden 2020-2030. I framlegget her, er investeringstakten teken noko ned.

Investeringar

Fitjar kommune har eit investeringsbudsjett prega av å vera naudsynt og med strategiske vurderingar bak. Investeringane er knytt til HMS, dei reduserer driftsnivået, og kan styrke og fornye samfunnsutviklinga.

Investeringsnivået er knytt til finansielle måltal for å ivareta kommunen si økonomiske berekraft. Investeringsbudsjettet er ambisiøst med fleire store investeringar dei første åra. Lånegjelda vil ikkje overstige det finansielle måltalet (90 % av brutto driftsinntekter) dersom prisstigninga er i tråd med forventninga. Høgare prisstigning gjev rom for høgare låneopptak, og lågare prisstigning reduserer moglegheita for å ta opp nye lån.

I investeringsbudsjettet ligg det inne ein del faste årlege investeringar. Dette er t.d. innan IKT veg, VA. Me kommenterer ikkje desse tiltaka.

Dei største og dei nye forslaga til investeringar kommenterer me slik:

Kommunale bygg og vegar:

Ny kommunal barnehage vart 28.04.2021 vedtatt bygd ved inngangen til Rossneset byggefelt. Kr 25 mill. er avsett i 2023 for ferdigstilling av barnehagen.

Renovering av gymsalen på Rimbareid er sett opp i 2024-2025 med føresetnad at får tilskot på 1/3 jf. plan for idrett og friluftsliv. Kommunen sin del av kostnaden er budsjettetert til 10 mill.

Helse og omsorgsplan 2022-2032 er under politisk handsaming, og er ikkje teken fult ut omsyn til. Det ligg likevel større investeringar inne i økonomiplanen. I 2024 er det planlagt å bygge rusbustadar til 2,4 mill. Vidare er bygg for samlokalisering av aktivitetsavdeling planlagt i 2025, og forventa kostnad er 5 mill. I tillegg er nytt hjelpemiddellager planlagt i 2026 til ein kostnad på 7 mill.

Bygga på oppvekst og helse er lagt eit år seinare enn tidlegare planar.

Oppgradering av kommunale vegar føl vedteken plan. Det er i tillegg lagt inn ein årleg sum på 300 000,- til kommunen sin del av trafikksikringstiltak. Dette er nytt i høve til tidlegare investeringsbudsjett. Parkeringsplass på Selevik er førebels flytta til 2026. Ein medverkande årsak er at kostnadsoverslaget er svært usikkert.

VA investeringar:

Årskog – infrastruktur

I forbindelse med etablering av settefiskanlegg på Årskog industriområde, planlegg Lerøy Seafood Group å henta ferskvatn nedstraums frå kraftstasjonen ved Fitjar kraftlag. Det krev opparbeiding av infrastruktur i form av nedgraving av røyr. Det er og naudsynt å oppgradera

Budsjett 2023 og økonomiplan 2023- 2026

straum- og fiberløyising, aktørar her er Haugaland kraft og Fitjar kraftlag. Dette arbeidet skapar eit moglegheitsrom for eit større samarbeid og kostnadsfordeling. Administrasjonen finn det formålstenleg at ein samstundes legg ned ny VA-infrastruktur i grøfta, då dagens anlegg både nærmar seg slutten av levetida og har utfordringar knytt til drift. Ei oppgradering av VA-anlegget er naudsynt for å fasilitera etablera kompenseringstasjonen til NOA-Krafla prosjektet som er planlagt på Årskog. Det mogleggjer og nedgraving av røyr knytt til ny vassforsyning til område Sandvikvåg (privat og framtidig næring). Etter dagens standard vert all slik infrastruktur lagt ved sida av vegbanen, mot tidlegare praksis der den vert lagt i vegbanen. Det gjer det naudsynt med grunnverv, og gjer moglegheit til å etablera fortau med gateløys. Total kostnad for kommunen vert i storleiken 18 mill. Restsum på 12 mill. er budsjettert i 2023, der sal av eigeidom i Årskog finansierer 9 mill.

Kommunestyret vedtok 30.09.20 ny kommunedelplanar for Vatn og avløp for dei neste ti åra (2020-2030). Strategiar og tiltak er omtala i planen. Dette vert no følgt opp i økonomiplanperioden. Mellom anna høge rentekostnader gjer at planen vert strekt ut i tid. Dette vert gjort for å avgrensa enno større avgiftsauke enn det som er føreslått.

I budsjettet vart VA-anlegg austover prioritert. Dette er følgt opp i første omgang med høgdebasseng i Fitjarstølane i 2024. Dette trass i at kostnaden for dette anlegget auka svært mykje i prosjekteringsfasen. Totalkostnad er no berekna til 16 mill. Vidare vert vassforsyning til Sandvikvåg byrja på same året.

Sanering vatn og avløp er eit stort prosjekt som vart kostnadsberekna til 31,8 mill. i 2018. Dette er fleire prosjekt som strekker seg ut over økonomiplanen. I første omgang er sanering i Havn sett i gang. Det viser seg at kostnader er undervurdert i VA-plan. I planperioden tek ein difor for seg Havn, og berre dette området.

Renovering av teknisk bygg er prosjektert og kostnad auka frå 4 til 14 mill. Det er difor ikkje funne rom for denne investeringa i økonomiplanen.

Kultur og idrett

Investeringar innan kultur- idrett og anlegg ligg lenger fram i økonomiplanen og føreset ekstern (med)finansiering. Prioriteringar skjer i Plan for idrett- og anlegg som vert lagt fram parallelt med økonomiplanen.

Nytt budsjettpunkt av året er framlegg til ein årleg budsjettpost på 400 000,- til kommunal del av idretts- og friluftsprosjekt.

I tillegg er det lagt inn to mindre investeringar i kultursalen i FKIB, eit i 2023 og eit i 2024. Prosjekta er lagt inn etter innspel frå FKIB.

Det er vidare lagt inn rehabilitering av taket på våningshuset på Årskog museum i 2023.

Andre investeringar

Årlege investeringar i IKT skule og velferdsteknologi er budsjettert med årlege beløp, slik som ein gjorde fram til 2022.

I løpet av kort tid vil det tvinge seg fram ei fornying av rekneskapssystemet. Dette kan enten vera ei stor oppgradering, eller overgang til anna rekneskapssystem. Val av løyising vil verke inn på samarbeidet med Stord og Bømlo kommunar, då me har eit samarbeid på rekneskapsprogrammet i dag. Det er difor budsjettert med ei investering til dette i 2024.

Budsjett 2023 og økonomiplan 2023- 2026

Det er ei rekkje mindre investeringar i budsjettet som ikkje vert kommentert særskild. Men ei bør nemnast. Innkjøp av oppmålingsutstyr er ein føresetnad for at kommunen overtek oppmålingsarbeidet frå Aukas.

Mål 2023-2026

Kommunestyret vedtok "Kommuneplanen sin samfunnsdel for Fitjar 2020-2040" 30.09.20
Måla i ny kommuneplan er førande for mål og strategiar i økonomiplanen
Måla som er prega av omstilling vart vedtatt for økonomiplanen 2019-2022. Måla bør haldast stabile over noko tid. Måla må ha større styringskraft, og organisasjonen må gjennomgå djupare endringar.

Kommuneplanen (*sitat*) løftar fram brukarperspektivet og dette er ein av nøklane til å lukkast i omstillingsarbeidet i kommunen:

Fokus på brukaren sine ressursar

Kvalitet skal prege alle tenester. I all tenesteyting vil me leite etter brukaren sine eigne ressursar, også i familie og nettverk. Ved å fokusere på brukaren sine ressursar får ein ei langt meir aktiv brukarrolle, og ein aukar samspelet med brukaren og den sitt nettverk. Slik kan fleire ressursar mobiliserast og fungere målretta saman. Eit ressursorientert brukarperspektiv tyder også at ein fokuserer på brukaren sine sterke sider. I den aldrende befolkninga er det vesentlege menneskelege ressursar som ein må nyttiggjere seg.

Me vil jobba tverrfagleg med tidleg innsats i alle aldersgrupper, og utvikle verknadsfulle arbeidsmetodar slik at kommunale tenester bidreg til å utjamna sosiale skilnader og uønskt ulikskap i befolkninga. Eit ressursorientert brukarperspektiv skapar meir jamvekt mellom brukaren og tenesteytaren som gjer gjensidige forventingar mogeleg.

I framtida vil ein måtte ivareta individuelle behov og retter, ved bruk av meir allmenne eller fellesskapsorienterte og kostnadseffektive arbeidsformer. Eksempelvis frå spesialundervisning til tilpassa opplæring, utvikling av lågare trinn i omsorgstrappa. Kommunen må jobba førebyggjande og med dynamisk innsats.

Med utgangspunkt i eit folkehelseperspektiv vil me leggja til rette for eit mangfald av tilbod om deltaking, aktivitet og opplevingar for alle aldersgrupper. Det utviklar meistring og sosiale fellesskap.

Tverrsektorielle mål:

Fitjar kommune skal digitalisere i alle sektorar for auka kvalitet, effektivisere og for å møte rekrutteringsutfordringa.

- Digitalisering skal bidra til at kommunen tilpassar tenestene meir til innbyggjarane sine behov, med meir effektive og nyskapande tenester. Økonomiske innsparingar vert synleggjort i budsjettet.
- Bruk av omsorgsteknologi skal bidra til trygge og tilpassa tenester og føre til at innbyggjarar med ulike hjelpebehov kan bu i eigen heim.
- Digitalisering i skulen vil gje elevane grunnleggjande dugleik i digitale ferdigheitar og gje tilsette i skulen fleire verktøy for tilpassa opplæring og reduksjon av spesialundervisning. Digitalisering skal effektivisera tenestene.
- Digitalisering i administrasjonen vil effektivisere, løysa oppgåver på nye måtar, gje raskare sakshandsaming og redusere kommunen sine administrasjonskostnader.
- Iverksette «Plan for digitalisering 2020-2025»

Budsjett 2023 og økonomiplan 2023- 2026

Kompetente og engasjerte medarbeidarar er vår største ressurs

- Fitjar kommune har kompetente og myndiggjorte medarbeidarar som når måla for tenestene.
- Kompetansomobilisering på tvers av avdelingar og fag for å yta tenester der det trengst for brukarane.
- Sjukefråværet skal vera under 6 %

Bygge partnarskap mellom kommunen og omgjevnadane - kapasitetsbygging

- Attraktive Fitjar - Tettstadsutvikling, miljø- klima- og næringsutvikling.
- Ferdigstille og iverksette ny reguleringsplan for Fitjar sentrum
- Vidareutvikla samarbeidet mellom frivillige lag- og organisasjonar og kommunale tenester for å utvikla, og etablera nye, aktivitetar for både ungdom og eldre som gjev meistring, opplevingar og sosiale fellesskap
- Selskapet "Fitjar Utvikling AS" skal fremja og bidra til å realisere allmennyttige investeringar som byggjer Fitjar sin attraktivitet.
- Berekraftig distriktsmobilitet Living Lab Fitjar. 2-årig mobilitetsprosjekt.
- Ny kommuneplan arealdel 2025-2037

Finansielle måltal

Kommunestyret vedtok, i tråd med ny Kommunelov, finansielle måltal i sak 57/19.

- **Sunnheitsindikator** – Netto driftsresultat skal vera på minst 1 % av brutto driftsinntekter. I framlegget til budsjett når ein dette måltalet i 2026.
- **Gjeldsbelastningsindikator** – Langsiktig gjeld skal ikkje vera meir enn 90 % av brutto driftsinntekter. I budsjettframlegget har kommunedirektøren justert ned investeringstakten slik at gjeldsbelastninga skal halda seg under måltalet.
- **Renteeksponeringsindikator** – Risiko som skildra i finans- og gjeldsforvaltningsreglementet, skal ikkje vera høgare enn låg risiko; 0,2 % av brutto driftsinntekter. Budsjettet legg opp til å etterleva kravet i heile perioden.
- **Likviditetsindikator** – Arbeidskapital skal vera minst 17 % av brutto driftsinntekter. Budsjettet legg opp til å etterleva kravet i heile perioden.
- **ROBEK-indikator** – Fri eigenkapital skal vera minst 10 % av brutto driftsinntekter. Budsjettframlegget legg opp til å nå dette målet i heile perioden. Resultatet for 2022 kan gjera at dette måltalet ikkje vert innfridd ved utgangen av 2022. Dersom dette vert tilfellet, må ein sjå på disponering av overskot i økonomiplanen på nytt.

Måla for sektorane er presentert på etat og einingar.

Budsjett 2023 og økonomiplan 2023- 2026

Helse, miljø og tryggleik

Etter rammeverk for personal og HMT vert det gjennomført vernerundar og risikovurderingar ved arbeidsplassane fyrste kvartal kvart år. Rapportane kjem som sak til Arbeidsmiljøutvalet før sommaren. Medan nokre av vurderingane går på arbeidsprosessar og utstyr, gjev andre eit bilete av at det er trong for investeringar. Det skal både for vernerundane og risikovurderingane vurderast om oppfølging kan skje i eininga, eller om det må følgjast opp sentralt i kommunen.

Funn i vernerunde og arbeidsmiljøomsyn er avgjerande for investeringsanbefalingane som er gitt i budsjettet. Bygging av ny barnehage er eit resultat av dei funn og risikovurderingar som er gjort på Fitjarstølane barnehage. Førebygging av eksponering kjemisk helsefare ved brannrøyk har vore avgjerande for investering i ny brannstasjon. Drivande for denne utbygginga har vore det landsdekkande tilsynet frå Arbeidstilsynet med brannstasjonar.

Eit viktig mål for 2022 og økonomiplanperioden er å redusere sjukefråværet. Frå perioden 2017 til 2019 har sjukefråværet vore stigande. I 2021 var sjukefråværet 7,7 ein reduksjon på 1,2 prosentpoeng frå 2020.

Med korona-pandemi har ein sett ein auke i sjukefråværet, både i form av særeigne fråværskurver som føl mindre lokale smitteutbrot pålegg om karantene, og høgare fråvær som fylgje av lågare terskel for å halde seg heime (for å hindre smitte). Sjølv om pandemien no er «over», dreg ein med seg slitasje og rekrutteringsutfordringar. Det er uklart å seie når drifta vert normalisert på dette punktet.

For personalavdeling har 2022 vore prega av redusert bemannings- og aktivitetsnivå. Vakansar på heile avdelinga for store delar av året har medført at ordinære og særskilte oppfølgingstiltak av langtidssjukemelde ikkje har blitt gjennomført.

Attføringsutvalet hadde årets fyrste møte hausten 2022, mot månadlege møter året før. Utvalet er samansett av personalrådgjevar, ein representant frå bedriftshelsetenesta, hovudverneombod, og personalansvarleg. Utvalet har handsama langtidssjukefråvær som er meldt inn frå einingsleiarar, og saker som er identifisert via statistikk. Utvalet skal jamleg innhenta informasjon om oppfølginga av dei enkelte tilsette, og kjem med føringar for vidare oppfølging og tiltak. Det er eit mål at utvalet sitt arbeid skal visa igjen i tettare oppfølging på leiarnivå og saker som får midlertidige eller permanente løysingar.

For 2023 lyt kommunen setje seg eit ambisiøst mål for reduksjon av sjukefråværet. Pandemien er over, drifta normalisert, og system og rutinar ligg klare for oppfølging av både kort- og langtidssjukemelde. Vidare er personalavdelinga styrka med ein ekstra ressurs.

Leiarar lyt ha fokus på kulturbygging og korttidsfråvær på sine einingar, og samstundes halde fokus på langtidssjukemelde i samarbeid med personalavdelinga. Saman lyt ein prøve å etablere ein ny og trygg arbeidskvardag, der ein balanserer smitteverntiltak, akseptabel bemanningsfaktor, og oppfølging av den enkelte. Det bør vurderast å etablere lågterskel-tilbod som arbeidstrening for langtidssjukemelde.

Administrasjonen gjennomfører ei medarbeidarundersøking kalla 10-faktorundersøkinga kvart andre år. Undersøkinga går ut til alle tilsette, og vert følgt opp på avdelingsnivå. Undersøkinga skal resultere i ei tiltaksliste som avdelingane arbeidar med det neste året. Undersøkinga vert gjennomført for tredje gong seinhausten 2021, med gjennomgang på avdelingane i 2022. Ein nyttar både eksterne og interne ressursar til gjennomføring og kompetanseheving.

Administrasjonen har også fokus på kompetanseheving hjå leiarane i kommunen. Me har nytta møtestaden «Leiarforum», som møtes omlag ein gang i kvartalet, til å gjennomføre felles

Budsjett 2023 og økonomiplan 2023- 2026

opplæring. I 2021 og 2022 har brorparten av leiarane frå denne gruppa deltatt i eit utviklingsprogram som går over fem samlingar.

KS Konsulent gjennomfører leiarutviklinga for kommunen. Siste samling vert saman med hovudtillitsvalde og hovudverneombod, og har fokus på medarbeidarundersøkinga. Siste samling vert gjennomført samstundes som arbeidet med resultatane frå undersøkinga skal presenterast og arbeidast med på einingane.

Velferdsklubben i Fitjar kommune blei skipa i desember 2013. Arrangementa til velferdsklubben har vist seg å være ein populær møteplass for dei tilsette, deltakartalet har vore jamt dei siste åra. Arrangementa er ein god samlingsplass for dei tilsette på tvers av avdelingar og fagområde. Kommunedirektøren ser at velferdsklubben har vore positiv for arbeidsmiljøet i Fitjar kommune, og vidareført det årlege tilskotet i økonomiplanperioden.

HMT-mål:

- Vernerundar skal gjennomførast årleg, funn og tiltak skal rapporterast til AMU
- Risikokartlegging skal gjennomførast årleg i alle avdelingar, og skal resultera i tiltaksplan.
- Personalmøte skal haldast minst ein gang per halvår på kvar avdeling
- Leiarforum skal arrangerast minst fire gangar årleg
- Det skal gis informasjon om varslingsrutinar og kvalitetssystemet Compilo minst ein gang per år.
- Det skal tilbys influensavaksine til tilsette på institusjon.
- 0 skader med fråvær
- Kvart andre år skal det gjennomførast
  - HMT-kurs for verneombod og leiarar med personalansvar
  - Medarbeidarsamtalar
  - Medarbeidarundersøking på avdelingsnivå, og utarbeiding av tiltaksplan
  - Seniorsamtalar
  - Pensjonskurs med individuell oppfølging

Beredskap

Fitjar kommune vedtok «Heilskapleg risiko- og sårbarheitsanalyse» i sak PS 15/22 i kommunestyret 24. februar 2022 med følgjande vedtak:

Kommunestyret tar ROS-analyse revidert hausten 2021 til orientering, godkjenner akseptkriterier slik det ligg føre i planen og ber om at:

- 1. Forslag til førebyggjande og konsekvensreducerande tiltak vert innarbeidd i det kommunale planverket.*
- 2. Den kommunale beredskapsplanen og andre planar vert oppjustert og revidert i samsvar med tilrådingane i ROS-rapporten.*
- 3. Risiko- og sårbarheits analyse (ROS) skal vere ein kontinuerleg prosess, og analysen skal reviderast med jamne mellomrom og minst ein gong kvart 4. år.*
- 4. Kommunestyret ber om at det i tillegg til det som er kome fram vert lagt ekstra vekt på hendelser kring skogbrann nær bebyggelse og uønska hendelser knytt til drikkevasskjelda i arbeidet med einingane sine analyser.*

Fitjar kommune har beredskapsråd, kriseleing og psykososial krisegruppe. Me deltek på statsforvaltaren sine fylkesdekkande beredskapsøvingar. Arbeidet med beredskap er styrka for heile organisasjonen ved innføring «Beredskapsveka» i veke 3 kvart år. Då jobbar organisasjonen med internkontroll beredskap på alle einingar, og gjennomfører øvingar.

Verden og Europa opplever no eit trusselbilde i bevegelse som gjer at ein må vere førebudd på det meste. Fitjar kommune tar dette på høgste alvor og har også nyleg gått til innkjøp av

Budsjett 2023 og økonomiplan 2023- 2026

mellom anna 2 nye satellittelefonar og dieseltank på Årskog slik at me i eit avgrensa tidsrom har diesel til eigne aggregat dersom det skulle bli behov for å ta desse i bruk. Fitjar kommune har også eit tilstrekkeleg tal jod tabletar på lager og har førebudd utdeling av desse dersom radioaktivitet skulle bli ei utfordring i vår kommune.

Premissar for budsjettet

Gebyr og avgifter:

- a. Ved utrekning av forskotsskatt og forskotstrekk for 2022 og likninga for 2021 nyttar ein følgjande satsar: Inntektsskatt for personlege skatteytarar følgjer høgaste sats, justert i høve Stortinget sine vedtak.
- b. Endringar i kommunale avgifter for vass, kloakk, brannsyn og feiing og tilsyn med fyringsanlegg går fram av eiga sak.
- c. Festeavgiftene på Fitjar kyrkjegard vert vedteke i samsvar med vedtak i Fitjar Kyrkjelege Fellesråd:
  - a. Festeavgift per år 250,-
  - b. Reservering av grav 4 000,-
  - c. Seremoni i kyrkja for utanbygds og ikkje-medlem 4 000,-
  - d. Gravlegging utanbygds, kistegrav 8 000,-
  - e. Gravlegging utanbygds, urnegrav 4 000,-
- d. Administrasjonsavgiftene for festeavgifter i Fitjarstølane bustadfelt vert uendra i høve til 2021.
- e. Betaling for kommunal barnehage følgjer maksimalpris sett av staten.
- f. Betalingssats for SFO vert uendra i 2023
- g. Betalingssats for kulturskolen vert uendra i 2023
- h. Kjøp av mat frå sjukeheimen vert uendra i 2023
- i. Eigenbetaling for praktisk bistand og opplæring vert uendra i 2023. Justering under 2G aukar i samsvar med statleg sats.
- j. Dagspris for dagsenter for demente vert uendra i 2023.
- k. Vederlag for opphald i institusjon vert fastsett på grunnlag av vedtekter fastsette av staten. Maksimal betalingssats i Fitjar bu- og behandlingssenter vert fastsett til 113 843,- per måned / 3 795,- per døgn.
- l. Sosialsatsane føl Statens sine satsar i 2023.
- m. Satsar for tilskot til ikkje-kommunale barnehagar vert:
  - a. Små born (10 %) 237 090,-
  - b. Store born (10 %) 115 266,-
  - c. Små born (11 %) 239 449,-
  - d. Store born (11 %) 116 576,-
  - e. Kapitaltilskot Vert publisert på Utdanningsdirektoratet sine nettsider
  - f. Kapitaltilskot (15-17) Vert publisert på Utdanningsdirektoratet sine nettsider

Eigedomsskatt:

I samsvar med eigedomsskattelova §§ 3 og 4 vert følgjande nytta for skatteåret 2023:

- a. Kommunestyret skriv ut eigedomsskatt på faste eigedommar i heile kommunen.
- b. Eigedomsskattesatsen vert sett til på 6,0 promille for nærings eigedommar, og 2,0 promille for andre eigedommar.
- c. For bustaddel av eigedommar, inkludert fritidseigedommar, som ikkje nyttast til næringsverksemd gjeld eit botnfrådrag på kr 350 000,-av takstverdi.
- d. I samsvar med eigedomsskattelova §7a skal følgjande eigedomar har fritak:
  - I. Prestegarden (huset), FKIB AS, Havnahuset, Fitjartun, Hamn burettslag, Fitjar vidaregåande skule, bedehus, gamle skulehus (grendehus), Fjellheim Friluftsbarnehage, Fitjar Soknerådsbarnehage, Årskog barnehage og Friluftsrådet Vest.
- e. I samsvar med eigedomsskattelova §7b om fritak for historiske bygningar vert det gjeve fritak etter søknad etter følgjande kriteria:

Budsjett 2023 og økonomiplan 2023- 2026

- I. Fritak for bygningar bygd i 1920, eller tidlegare som er registrert med kategori **A** i Kulturminneplanen.
  - II. Fritak for bygningar i kategori **S**. Objekt som kan søkjast inn i kategori S er:
    - Bygg med kategori **B** i KMP, som er bygd før 1920
    - Bygg med Kategori **A** i KMP, men bygd etter 1920
  - III. Følgjande bygningar er fritake etter søknad i 2022, og vert fritake vidare for 2023:
    - Gnr/bnr 39/2: bygg nr. 174186073 og 174186103
    - Gnr/bnr 64/64: bygg nr. 174197520
    - Gnr/bnr 79/4: bygg nr. 174205531 og 174205582
    - Gnr/bnr 84/4: bygg nr. 174210616
- f. Bustadhus (ikkje hytter) som er inntil 5 år gamle, skal ha halv eigedomsskatt.
- g. Eigedomsskatten skal for 2023 betalast i fire terminar. (Eigedomar med årleg eigedomsskatt under kr 1 000,- vil få ein årleg faktura)
- h. Ved taksering og utskrivning av eigedomsskatt nyttar kommunen tidlegare vedtekne skattevedtekter i «Rammer og retningslinjer for eigedomsskatt», vedteke 22.04.2021. Rammer for 2023 vert justert etter dette vedtaket.

Låneopptak:

- a. Det vert teke opp nye lån på inntil kr 38 360 000,- til investeringsføremål i 2023.
- b. Det vert teke opp lån til vidareformidling på inntil kr 2 000 000,-.

Fond:

- a. Det vert vedteke å nytta følgjande fond til finansiering av driftsbudsjettet i 2022:
  - I. 100 000,- frå velferdsfond sjukeheimen
  - II. 427 500,- frå vaksenopplæringsfondet
- b. Det vert vedteke å setja av til følgjande fond i 2022:
  - I. 21 304,- til museumsfondet
  - II. 2 347,- til nytt fond for eigarseksjonering
  - III. 104,- til viltfondet
  - IV. 181,- til feiefondet
- c. Inntekter og kostnader med renovasjon og slam vert ført mot renovasjons- og slamfondet i samsvar med oppgåver frå SIM.

Driftstilskot

Fitjar Kommune gjev driftstilskot til følgjande organisasjonar:

- a. Fitjar Kyrkjelege Fellesråd kr 2 477 850,-
- b. Fitjar Frivilligsentral kr 468 120,-
- c. Håkonarspelet kr 50 000,-
- d. Reiselivskoordinator kr 50 000,-
- e. TV-aksjonen kr 7 000,-
- f. Fitjar idrettslag får 400 000,- i tilskot for vedlikehald av idrettsanlegg.
- g. Fitjar Kultur- og idrettsbygg AS får kr 250 000,- i driftstilskot

Oppvekst og kultur disponerer kr 50 000,- til kulturmidlar i 2023.

Budsjett 2023 og økonomiplan 2023- 2026

Økonomiske oversikter

Bevillingsoversikt – drift 2023

	Rekneskap 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023
Rammetilskot	-118 058	-117 475	-121 824
Inntekts- og formuesskatt	-99 744	-104 163	-102 701
Eigedomsskatt	-20 456	-20 626	-20 983
Andre generelle driftsinntekter	-4 232	-7 300	-4 065
Sum generelle driftsinntekter	-242 489	-249 564	-249 573
Sum bevilling drift, netto	237 514	247 748	242 181
Brutto driftsresultat	-4 976	-1 816	-7 392
Renteinntekter	-921	-1 388	-2 003
Utbytte	-118	-719	-719
Vinst og tap på finansielle omløpsmidlar	1 310	519	-707
Renteutgifter	3 659	5 298	10 606
Avdrag på lån	12 464	12 509	14 624
Netto finansutgifter	16 394	16 219	21 801
Motpost avskrivningar	-13 117	-14 372	-14 433
Netto driftsresultat	-1 699	31	-24
Disponering / dekking av netto driftsresultat			
Overføring til investering	16 000	40	0
Avsetjingar til bundne driftsfond	1 607	35	63
Bruk av bundne driftsfond	-1 928	-106	-528
Avsetjingar til disposisjonsfond	0	-0	488
Bruk av disposisjonsfond	-13 980	0	0
Dekking av tidlegare års meirforbruk	0	0	0
Sum disponeringar eller dekking av netto driftsresultat	1 699	-31	23
Ført til inndekking i seinare år	-0	-0	-0
Bevilling drift			
Helse og sosial	15 090	16 457	15 275
Institusjon	27 622	26 272	28 922
Heimebaserte tenester	21 156	22 689	18 186
Habilitering	26 405	28 778	25 331
Helsespesialistar	8 492	11 274	8 602
NAV	5 131	8 559	12 982
Sum Helse, sosial og omsorg	103 896	114 030	109 297
Skule og oppvekstadministrasjon	30 162	28 979	27 968
Rimbareid skule	37 666	38 549	37 954
Øvrebygda skule	6 622	6 946	6 776
Selevik skule	4 730	4 968	4 568
Fitjarstølane barnehage	6 837	7 984	8 234
Kultur	2 770	2 982	2 943
Sum Oppvekst og kultur	88 786	90 407	88 441
Plan, byggesak og oppmåling	980	92	516
Drift og vedlikehald	19 200	21 321	22 610
VAR	683	-381	-2 283
SFLMK	3 531	3 779	3 910
Brann og beredskap	4 325	4 431	4 507
Sum Plan, utvikling og teknisk	28 718	29 242	29 260
Politisk leiing	3 323	6 223	11 364
Administrasjon	14 405	14 063	14 333
Økonomisk forvaltning	-1 615	-6 217	-10 514
Sum bevilling drift	237 514	247 748	242 181

Budsjett 2023 og økonomiplan 2023- 2026

Bevillingsoversikt – investering 2023

	Rekneskap 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023
Investeringar i varige driftsmidlar	35 708	73 255	59 200
Tilskot til andre sine investeringar	100	0	0
Investeringar i aksjar og andelar i selskap	20 515	3 710	3 619
Utlån av egne midlar	0	0	0
Avdrag på lån	0	0	0
Sum investeringsutgifter	56 323	76 965	62 819
Kompensasjon for meirverdiavgift	-5 894	-14 801	-11 840
Tilskot frå andre	-1 852	-750	0
Sal av varige driftsmidlar	-21 125	0	-9 000
Sal av finansielle anleggsmidlar	0	0	0
Utdeling frå selskap	0	0	0
Mottatte avdrag på utlån av egne midlar	0	0	0
Bruk av lån	-9 256	-52 900	-38 360
Sum investeringsinntekter	-38 127	-68 451	-59 200
Vidareutlån	6 112	2 000	2 000
Bruk av lån til vidareutlån	-6 112	-2 000	-2 000
Avdrag på lån til vidareutlån	2 100	2 000	2 000
Mottatte avdrag på vidareutlån	-1 056	-1 150	-1 200
Netto utgifter vidareutlån	1 044	850	800
Overføring frå drift	-16 000	-104	0
Avsetjingar til bundne investeringsfond	1 056	0	0
Bruk av bundne investeringsfond	-2 638	-850	-800
Avsetjingar til ubunde investeringsfond	22 550	0	0
Bruk av ubunde investeringsfond	-24 208	-8 410	-3 619
Dekking av tidligare års udekkte beløp	0	0	0
Sum overføring frå drift og netto avsetjingar	-19 240	-9 364	-4 419
Framført til inndekking i seinare år (udekkte beløp)	0	0	0

Budsjett 2023 og økonomiplan 2023- 2026

Bevilgningsoversikt investering - einskildprosjekt

Tittel	Total prosjektramme	2023	2024	2025	2026
Investeringar i 2023-2026					
Bygg og veg					
Samlokalisering av aktivitetsavdeling	5 350		350	5 000	
Hjelpemiddellager	7 000				7 000
Bustadar rus	5 400	200	2 600		
Barnehage	52 625	25 000			
Renovering gymsal Rimbareid	15 000		4 650	5 350	
Energisparekontrakt EPC	11 000	1 000	3 000	7 000	
Veg		500	1 000	1 000	1 000
Trafikksikring		300	300	300	300
Parkering Selevik sk.					1 000
Styringsssystem gatelys	400			400	
Utskifting av gatelys til LED-lys	1 600	400			
Sum Bygg og veg		27 400	11 900	19 050	9 300
VAR					
Infrastruktur Årskog (inkl. veg)	18 000	12 000			
Sanering vatn og avløp	26 200	1 200	1 200	1 200	1 200
Div. småanlegg vatn		500	500	500	500
Div. småanlegg avløp		500	500	500	500
Høgdebasseng Fitjarstølane	16 000		16 000		
Vassforsyning Sandvikvåg	3 400		1 700	1 700	
Nyanlegg avløp	2 400			2 400	
Vestbøstad avløpssone	10 000			500	5 000
Digitalisering VA infrastruktur	1 000				1 000
Rimbareid vassverk	1 000				1 000
Koløy avløpssone	8 000				3 500
Sum VAR		14 200	19 900	6 800	12 700
Pleie og omsorg					
Velferdsteknologi		600	300	600	300
FBB, korridorar og hall	500			500	
Medisinsk utstyr til legesenter	270	270			
Nye senger og madrasser til FBB	335	335			
Pauserom/møterom på Havnauset	150	150			
Sum Pleie og omsorg		1 355	300	1 100	300
Skule og barnehage					
IKT skule		600	600	600	600
Inventar skule		100		150	
Sum Skule og barnehage		700	600	750	600

Budsjett 2023 og økonomiplan 2023- 2026

Kultur og idrett					
Idretts og friluftsliv		400	400	400	400
Tiltak FKIB led lys i saltak	155	155			
Nytt tak våningshus Årskog museum	200	200			
Nye scenelys + mixar FKIB	485		485		
Sum Kultur og idrett		755	885	400	400

Administrasjon					
IKT administrasjonen og felles.		450	450	450	450
Eigenkapitalinnskot KLP		619	643	669	696
Oppgradering Agresso			1 000		
Startlån		2 000	2 000	2 000	2 000
Fitjar Utvikling AS		3 000			
Sum Administrasjon		6 069	4 093	3 119	3 146

Brann og beredskap					
UTV - brann og redning	200	200			
Sum Brann og beredskap		200	0	0	0

Plan, byggesak og oppmåling					
Oppmålingsutstyr	300	300			
Sum Plan, byggesak og oppmåling		300	0	0	0

Kyrkja					
Sum Kyrkja		0	0	0	0

Sum investeringar	50 979	37 678	31 219	26 446
Bruk av fond	-3 619	-643	-669	-696
Sal	-9 000	0	0	0
Overført frå drift	0	-3 664	-2 131	-5 089
Låneopptak	-38 360	-33 371	-28 419	-20 661

Budsjett 2023 og økonomiplan 2023- 2026

Økonomisk oversikt etter art – drift 2023

	Rekneskap 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023
Rammetilskot	-118 058	-117 475	-121 824
Inntekts- og formuesskatt	-99 744	-104 163	-102 701
Eigedomsskatt	-20 456	-20 626	-20 983
Andre skatteinntekter	0	0	0
Andre overføringer og tilskot fra staten	-4 232	-7 300	-4 065
Overføringer og tilskot frå andre	-54 658	-52 503	-68 435
Brukarbetalingar	-7 561	-7 585	-7 502
Sals- og leigeinntekter	-24 397	-26 140	-27 897
Sum driftsinntekter	-329 106	-335 792	-353 406
Lønsutgifter	155 419	153 722	161 790
Sosiale utgifter	39 203	41 482	41 891
Kjøp av varer og tenester	100 403	98 776	96 260
Overføringer og tilskot til andre	15 989	25 624	31 640
Avskrivningar	13 117	14 372	14 433
Sum driftsutgifter	324 130	333 976	346 014
Brutto driftsresultat	-4 976	-1 816	-7 392
Renteinntekter	-921	-1 388	-2 003
Utbytte	-118	-719	-719
Vinster og tap på finansielle omløpsmidlar	1 310	519	-707
Renteutgifter	3 659	5 298	10 606
Avdrag på lån	12 464	12 509	14 624
Netto finansutgifter	16 394	16 219	21 801
Motpost avskrivningar	-13 117	-14 372	-14 433
Netto driftsresultat	-1 699	31	-24
Overføring til investering	16 000	40	0
Avsetjingar til bundne driftsfond	1 607	35	63
Bruk av bundne driftsfond	-1 928	-106	-528
Avsetjingar til disposisjonsfond	0	-0	488
Bruk av disposisjonsfond	-13 980	0	0
Dekking av tidlegare års meirforbruk	0	0	0
Sum disponeringar eller dekking av netto driftsresultat	1 699	-31	23
Framført til inndekking i seinare år (meirforbruk)	0	-0	-0

Oversikt over gjeld og andre vesentlege langsiktige forpliktingar i økonomiplanen og årsbudsjettet

	Rekneskap 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026
Pensjonsforpliktingar						
KLP	296 757	308 628	320 973	333 812	347 164	361 051
SPK	47 253	49 143	51 109	53 153	55 280	57 491
Sum pensjonsforpliktingar	344 011	357 771	372 082	386 965	402 444	418 541
Lån						
Lån til fastrente	74 631	103 943	125 020	142 772	157 222	167 833
Lån til flytande rente	172 809	164 032	166 691	165 403	161 528	165 486
Sum lån	247 440	267 975	291 711	308 175	318 750	333 319
Rentebytteavtalar						
Nordea	31 500	30 500	10 000	10 000	10 000	0
Sparebanken Vest	27 500	27 500	27 500	27 500	27 500	27 500
Sum rentebytteavtalar	59 000	58 000	37 500	37 500	37 500	27 500

Alle rentebytteavtalar betalar Fitjar kommune fastrente og mottek flytande rente

Budsjett 2023 og økonomiplan 2023- 2026

Bevillingsoversikt – drift økonomiplan 2023 -2026

	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026
Rammetilskot	-121 824	-120 564	-119 343	-119 343
Inntekts- og formuesskatt	-102 701	-102 701	-102 701	-102 701
Eigedomsskatt	-20 983	-21 733	-26 383	-30 283
Andre generelle driftsinntekter	-4 065	-15 900	-14 000	-15 900
Sum generelle driftsinntekter	-249 573	-260 898	-262 427	-268 227
Sum bevilling drift, netto	242 181	248 664	250 683	252 599
Brutto driftsresultat	-7 392	-12 234	-11 744	-15 628
Renteinntekter	-2 003	-1 958	-1 803	-1 699
Utbytte	-719	-719	-719	-719
Vinst og tap på finansielle omløpsmidlar	-707	-603	-609	-526
Renteutgifter	10 606	11 541	11 916	12 292
Avdrag på lån	14 624	15 373	16 110	16 502
Netto finansutgifter	21 801	23 634	24 895	25 850
Motpost avskrivningar	-14 433	-14 598	-14 817	-14 846
Netto driftsresultat	-24	-3 199	-1 666	-4 624
Disponering / dekking av netto driftsresultat				
Overføring til investering	0	3 664	2 131	5 089
Avsetjingar til bundne driftsfond	63	63	63	63
Bruk av bundne driftsfond	-528	-528	-528	-528
Avsetjingar til disposisjonsfond	488	0	0	0
Bruk av disposisjonsfond	0	0	0	0
Dekking av tidlegare års meirforbruk	0	0	0	0
Sum disponeringar eller dekking av netto driftsresultat	23	3 199	1 666	4 624
Ført til inndecking i seinare år	-0	0	0	0
Bevilling drift				
Helse og sosial	15 275	15 307	15 748	15 748
Institusjon	28 922	29 188	29 188	29 188
Heimebaserte tenester	18 186	17 894	17 894	17 894
Habilitering	25 331	30 107	30 107	30 107
Helsespesialistar	8 602	8 602	8 602	8 602
NAV	12 982	12 758	10 577	10 577
Sum Helse, sosial og omsorg	109 297	113 855	112 115	112 115
Skule og oppvekstadministrasjon	27 968	26 633	26 463	26 463
Rimbareid skule	37 954	37 790	37 015	36 886
Øvrebygda skule	6 776	6 574	6 927	7 068
Selevik skule	4 568	4 167	4 167	4 167
Fitjarstølane barnehage	8 234	9 316	9 316	9 316
Kultur	2 943	3 013	3 006	2 999
Sum Oppvekst og kultur	88 441	87 493	86 893	86 899
Plan, byggesak og oppmåling	516	-439	-439	-439
Drift og vedlikehald	22 610	20 978	19 605	19 433
VAR	-2 283	-3 355	-3 236	-3 308
SFLMK	3 910	3 910	3 910	3 910
Brann og beredskap	4 507	4 564	4 554	4 544
Sum Plan, utvikling og teknisk	29 260	25 657	24 394	24 140
Politisk leiding	11 364	14 866	15 922	17 719
Administrasjon	14 333	15 152	15 152	15 152
Økonomisk forvaltning	-10 514	-8 359	-3 795	-3 427
Sum bevilling drift	242 181	248 664	250 683	252 599

Budsjett 2023 og økonomiplan 2023- 2026

Bevillingsoversikt – investering 2023-2026

	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026
Investeringar i varige driftsmidlar	59 200	46 293	38 187	34 687
Tilskot til andre sine investeringar	0	0	0	0
Investeringar i aksjar og andelar i selskap	3 619	643	669	696
Utlån av egne midlar	0	0	0	0
Avdrag på lån	0	0	0	0
Sum investeringsutgifter	62 819	46 936	38 856	35 383
Kompensasjon for meirverdiavgift	-11 840	-9 258	-7 637	-6 937
Tilskot frå andre	0	0	0	0
Sal av varige driftsmidlar	-9 000	0	0	0
Sal av finansielle anleggsmidlar	0	0	0	0
Utdeling frå selskap	0	0	0	0
Mottekne avdrag på utlån av egne midlar	0	0	0	0
Bruk av lån	-38 360	-33 371	-28 419	-22 661
Sum investeringsinntekter	-59 200	-42 629	-36 056	-29 598
Vidareutlån	2 000	2 000	2 000	2 000
Bruk av lån til vidareutlån	-2 000	-2 000	-2 000	-2 000
Avdrag på lån til vidareutlån	2 000	2 000	2 000	2 000
Mottatte avdrag på vidareutlån	-1 200	-1 250	-1 300	-1 350
Netto utgifter vidareutlån	800	750	700	650
Overføring frå drift	0	-3 664	-2 131	-5 089
Avsetjingar til bundne investeringsfond	0	0	0	0
Bruk av bundne investeringsfond	-800	-750	-700	-650
Avsetjingar til ubunde investeringsfond	0	0	0	0
Bruk av ubunde investeringsfond	-3 619	-643	-669	-696
Dekking av tidligare års udekkede beløp	0	0	0	0
Sum overføring frå drift og netto avsetjingar	-4 419	-5 057	-3 500	-6 435
Framført til inndecking i seinare år (udekkede beløp)	0	0	0	0

Budsjett 2023 og økonomiplan 2023- 2026

Økonomisk oversikt etter art – drift 2023 – 2026

	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026
Rammetilskot	-121 824	-120 564	-119 343	-119 343
Inntekts- og formuesskatt	-102 701	-102 701	-102 701	-102 701
Eigedomsskatt	-20 983	-21 733	-26 383	-30 283
Andre skatteinntekter	0	0	0	0
Andre overføringer og tilskot frå staten	-4 065	-15 900	-14 000	-15 900
Overføringer og tilskot frå andre	-68 435	-62 307	-57 902	-57 599
Brukarbetalingar	-7 502	-7 600	-7 600	-7 600
Sals- og leigeinntekter	-27 897	-29 725	-29 565	-28 300
Sum driftsinntekter	-353 406	-360 530	-357 494	-361 726
Lønsutgifter	161 790	164 034	161 215	161 227
Sosiale utgifter	41 891	42 757	42 725	42 725
Kjøp av varer og tenester	96 260	92 558	91 503	90 014
Overføringer og tilskot til andre	31 640	34 348	35 490	37 286
Avskrivningar	14 433	14 598	14 817	14 846
Sum driftsutgifter	346 014	348 296	345 750	346 098
Brutto driftsresultat	-7 392	-12 234	-11 744	-15 628
Renteinntekter	-2 003	-1 958	-1 803	-1 699
Utbytte	-719	-719	-719	-719
Vinster og tap på finansielle omløpsmidlar	-707	-603	-609	-526
Renteutgifter	10 606	11 541	11 916	12 292
Avdrag på lån	14 624	15 373	16 110	16 502
Netto finansutgifter	21 801	23 634	24 895	25 850
Motpost avskrivningar	-14 433	-14 598	-14 817	-14 846
Netto driftsresultat	-24	-3 199	-1 666	-4 624
Overføring til investering	0	3 664	2 131	5 089
Avsetjingar til bundne driftsfond	63	63	63	63
Bruk av bundne driftsfond	-528	-528	-528	-528
Avsetjingar til disposisjonsfond	488	0	0	0
Bruk av disposisjonsfond	0	0	0	0
Dekking av tidlegare års meirforbruk	0	0	0	0
Sum disponeringar	23	3 199	1 666	4 624
Framført til inndekking i seinare år (meirforbruk)	-0	0	0	0

Budsjett 2023 og økonomiplan 2023- 2026

Inntekter

Generelle inntekter

	Rekneskap 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023
Rammetilskot	-118 058	-117 475	-121 824
Inntekts- og formuesskatt	-99 744	-104 163	-102 701
Eigedomsskatt	-20 456	-20 626	-20 983
Andre generelle driftsinntekter	-4 232	-7 300	-4 065
Sum generelle driftsinntekter	-242 489	-249 564	-249 573

Økonomiplan:

	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026
Rammetilskot	-121 824	-120 564	-119 343	-119 343
Inntekts- og formuesskatt	-102 701	-102 701	-102 701	-102 701
Eigedomsskatt	-20 983	-21 733	-26 383	-30 283
Andre generelle driftsinntekter	-4 065	-15 900	-14 000	-15 900
Sum generelle driftsinntekter	-249 573	-260 898	-262 427	-268 227

Rammetilskot

Inntektsutjamninga er teknisk sett ein del av rammetilskotet, men vert kommentert under skatt.

I rammetilskotet for 2022 ligg det inne eit trekk på om lag 10 mrd. for ekstraordinære skatteinntekter. Dette gjer at samanlikning mellom 2022 og 2023 må sjåast i samanheng med nedgang i forventa skatteinntekter. Rammetilskotet aukar med om lag 11,6 mill. samstundes som netto skatteinngang vert redusert med om lag 6,6 mill.

Det er alltid endringar i utgiftsbehovet, som vert berekna etter 24 kriterier hovudsakleg basert på demografi. Den eine store endringa i år, er nedgangen i «Barn 1 år utan kontantstøtte» der talet vart redusert frå 25 til 4, og som fører til eit trekk på 4,2 mill. i rammetilskotet. Dette gjer at Fitjar har så stor nedgang i tilskotet at ein kjem inn under inntektsgarantien. Garantien med ca. 2,2 mill., skal fasast ut over dei to etterfølgjande åra. Dette er teken høgde for i økonomiplanen.

Skatt

Forventa skatteinngang er berekna ut frå KS si prognose, men med forventa folketal i Fitjar på 3190 personar per 1. januar 2023. Dette utgjer eit netto auke på 1 622 000,- per år.

Regjeringa har lagt fram endringar i naturressursskatt på vindkraft og havbruk, og er berekna i KS sin prognose, til å utgjera 2,5 mill. netto frå 2024. Dette kjem fram med ein forventa skattevekst på 7,9 mill. og ein reduksjon i skatteutjamninga med 5,4 mill.

Eigedomsskatt

Det ligg inne auke i skattegrunnlaget som følgje av ny næringsverksemd utover i perioden.

Skattesats ligg uendra i perioden. Hovudårsaka til at ein ikkje legg fram forslag om auke, trass svakt resultat, er den store auken i avgifter på vatn og avløp (sjå eiga sak / kapittel i dette dokumentet).

Budsjett 2023 og økonomiplan 2023- 2026

Andre generelle driftsinntekter

Produksjonsavgift på havbruk ligg uendra i 2023. Frå 2024 vert denne auka med ca. 50 %, og 1 mill. i ekstra inntekter ligg i økonomiplanen.

Naturressursskatten på havbruk, som skal gjennom skatteutjamningssystemet, er omtalt under Skatt.

I førre økonomiplan låg det inne 5,4 mill. ekstrainnbetalingar dei åra det skal gjennomførast havbruksauksjonar (partalsår). På grunn av bransjen sin reaksjon på nytt skatteregime, er denne ekstrainnbetalinga redusert med 2,5 mill.

Innføringa av produksjonsavgift på vindkraft vart sett i vert frå 1. juli, ikkje 1. januar som låg som grunnlag i økonomiplanen i fjor. Inntektene er difor redusert med 2,15 mill. i 2023. Ny produksjonsavgift på 2 øre per kWh. Frå 2024 er produksjonsavgifta auka med 4,3 mill. årleg.

Finans

	Rekneskap 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023
Renteinntekter	-921	-1 388	-2 003
Utbytte	-118	-719	-719
Vinst og tap på finansielle omløpsmidlar	1 310	519	-707
Renteutgifter	3 659	5 298	10 606
Avdrag på lån	12 464	12 509	14 624
Netto finansutgifter	16 394	16 219	21 801
Motpost avskrivningar	-13 117	-14 372	-14 433

Økonomiplan:

	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026
Renteinntekter	-2 003	-1 958	-1 803	-1 699
Utbytte	-719	-719	-719	-719
Vinst og tap på finansielle omløpsmidlar	-707	-603	-609	-526
Renteutgifter	10 606	11 541	11 916	12 292
Avdrag på lån	14 624	15 373	16 110	16 502
Netto finansutgifter	21 801	23 634	24 895	25 850
Motpost avskrivningar	-14 433	-14 598	-14 817	-14 846

Renter:

Rentebana ein legg til grunn, er marknadsrenter frå 27. september, dagen etter førre rentemøte i Norges Bank. Rentene er på veg opp.

	2023	2024	2025	2026
Forventa NIBOR 3mnd	3,67 %	3,69 %	3,53 %	3,36 %

I tillegg er det berekna ulike påslag på dei ulike renteutgiftene og -inntektene.

I etterkant av Norge Bank sitt rentemøte, er mellom anna nye prisstigningstal publisert frå SSB, som viser markant høgare prisstigning enn forventa. Det er i tillegg mykje uro på rentemarknaden for tida. Begge deler talar i retning av ei høgare rentebane, enn den som kommunedirektøren har lagt til grunn.

Budsjett 2023 og økonomiplan 2023- 2026

Låneavdrag drift

Ny kommunelov gjev ny berekning for minimumsavdrag. Nytt avdrag vert berekna slik:
Avskrivningar * (lånegjeld / eigendelar)

Grunna store investeringar dei kommande åra, vil avdragsutgiftene auke markant.

Disponering

	Rekneskap 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023
Overføring til investering	16 000	40	0
Avsetjingar til bundne driftsfond	1 607	35	63
Bruk av bundne driftsfond	-1 928	-106	-528
Avsetjingar til disposisjonsfond	0	-0	488
Bruk av disposisjonsfond	-13 980	0	0
Dekking av tidlegare års meirforbruk	0	0	0
Sum disponeringar eller dekking av netto driftsresultat	1 699	-31	23
Ført til inndekking i seinare år	-0	-0	-0

Økonomiplan:

	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026
Overføring til investering	0	3 664	2 131	5 089
Avsetjingar til bundne driftsfond	63	63	63	63
Bruk av bundne driftsfond	-528	-528	-528	-528
Avsetjingar til disposisjonsfond	488	0	0	0
Bruk av disposisjonsfond	0	0	0	0
Dekking av tidlegare års meirforbruk	0	0	0	0
Sum disponeringar eller dekking av netto driftsresultat	23	3 199	1 666	4 624
Ført til inndekking i seinare år	-0	0	0	0

Bruk av bundne driftsfond gjeld midlar til dei einskilde sjølvkost-områda, og ikkje nytta øyremerkte tilskot.

Kommunedirektøren føreslår å nytta driftsoverskotet frå 2024 og framover, til investeringar. Årsaka til dette er at kommunen nærmar seg taket for låneopptak på 90 % av brutto driftsinntekter.

Avsetjing til og bruk av disposisjonsfond vert resultatet av alle andre disponeringar i budsjettet.

Kommunestyret sitt måltal for overskotet er 1 % av brutto driftsinntekter, og er ca. 3,4 mill. per år. Budsjettet når dette målet først i 2026.

Budsjett 2023 og økonomiplan 2023- 2026

Einingane sine driftsbudsjett

Helse, sosial og omsorg

	Rekneskap	Budsjett	Budsjett
	2021	2022	2023
Helse og sosial	15 090	16 457	15 275
Institusjon	27 622	26 272	28 922
Heimebaserte tenester	21 156	22 689	18 186
Habilitering	26 405	28 778	25 331
Helsespesialistar	8 492	11 274	8 602
NAV	5 131	8 559	12 982
Sum Helse, sosial og omsorg	103 896	114 030	109 297

Økonomiplan:

	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett
	2023	2024	2025	2026
Helse og sosial	15 275	15 307	15 748	15 748
Institusjon	28 922	29 188	29 188	29 188
Heimebaserte tenester	18 186	17 894	17 894	17 894
Habilitering	25 331	30 107	30 107	30 107
Helsespesialistar	8 602	8 602	8 602	8 602
NAV	12 982	12 758	10 577	10 577
Sum Helse, sosial og omsorg	109 297	113 855	112 115	112 115

Mål for etaten:

Digitalisering

Digitalisering skal bidra til at kommunen tilpassar tenestene meir til innbyggjarane sine behov, med meir effektive og nyskapande tenester. Økonomiske innsparingar vert synleggjort i budsjettet.

- Bruk av omsorgsteknologi skal bidra til å trygge og tilpassa tenester og føre til at innbyggjarar med ulike hjelpebehov kan bu i eigen heim.

Kompetanse og måloppnåing

- Fitjar kommune har kompetente og myndiggjorte medarbeidarar som når måla for tenestene.
- Kompetansomobilisering på tvers av avdelingar og fag for å yta tenester der det trengst for brukarane.

Helse- og omsorg

- Auka innsats på førebygging, eigenmeistring og aktivitet for å motverkar passivitet og einsemd, og slik bidra til at innbyggjarane i kommunen har mindre behov for helse- og omsorgstenester.
- Ny dimensjonering av dei øvste trinna i omsorgstrappa: Omsorgsbustad – døgnbemanna omsorgsbustad – institusjon, dette vil gje reduserte kostnader i helse- og omsorgstenestene.
- Tidleg tverrfagleg innsats vil få fleire i arbeid og færre på trygd, betra levekåra til sårbare familiar, barn og unge og hindre utanforskap.

Budsjett 2023 og økonomiplan 2023- 2026

Budsjettet for etaten helse og omsorg ber preg av svært stramme økonomiske rammer. Eit stramt budsjett fører til reduksjon i tilbod til brukarar, reduksjon av stillingar, og reduksjon av driftspostar. Reduksjonane i budsjettet for helse, sosial og omsorg skuldast i hovudsak endringar i dei økonomiske rammefaktorane for kommunen.

Etaten for Helse, sosial- og omsorg er kommunen sin største etat, og yter grunnleggjande velferdstenester til innbyggjarar i alle aldrar. Nye og store brukarbehov innan aldersgruppa 0-66 år skapar vekst i tenestene som utfordrar den økonomiske ramma ytterlegare. Etaten har vurdert ei rekkje tiltak for å koma i økonomisk balanse. Vi ser at det er vanskeleg å trekkja ut meir ressursar i pleie og omsorgstenestene, då hjelpebehovet og sjukdomsbilete hos brukarane stiller store krav til medisinsk-teknisk kompetanse. Dette krev at tenestene har tilstrekkeleg bemanning for å kunne utøve kommunen sine lovpålagde tenester. Når ein møter den grunnleggjande bemanningsfaktoren som er naudsynt særleg i tenester innan institusjon og habilitering, må etaten omorganisere og redusere tilbod for å kunne halde budsjett-ramma.

Etaten har i 2022 utarbeidd ein ny helse- og omsorgsplan for perioden 2022-2032. Denne vert handsama politisk i desember. Helse og omsorgsplanen vil vera ein overordna plan. Planen gjev klare føringar og tiltak som gjev det mogleg for etaten å tilpasse seg det framtidige behovet. Demografisk endring med ei sterk auke i talet på eldre over 67 år, vil endra helse- og omsorgstenestene. Disse endringar vil måtte føre til ei omfordeling mellom dei største sektorane i Fitjar kommune. Tiltak i helse og omsorgsplanen for 2022-2032 må implementerast i dei framtidige økonomiplanane.

I 2023 skal etaten rullere bustadsosial handlingsplan. Dette er ein plan som set rammer for det bustadpolitiske arbeidet i kommunen. Tiltak i planen må og sjåast i samanheng med andre timeplanar, sett opp mot tenesteutvikling i pleie og omsorg. Dette er eit viktig planarbeid som vil påverke og legge føringar for korleis ein nyttar den tilgjengelege bygningsmassen/ombygging for å kunne utvikle tenestetilbodet i etaten og nytte tilgjengelege ressursar på ein best mogleg måte. Planarbeidet må sjåast i samanheng med tiltak helse og omsorgsplanen 2022-2023.

Etaten erfarer at det er utfordrande å rekruttere fagpersonell til helsetenestene. Det er særskild utfordrande å rekruttere vikarar for å dekke opp ferie og ved sjukdom, noko som har forverra seg dei to siste åra. Det å rekruttere nye fagpersonar til stillingar mellom 50 % og 80 % er nesten umogleg, dette kan ha ein samanheng med at nabokommunar tilbyr 100 % stillingar. Det er sett ned ei arbeidsgruppe som kartlegg og ser på moglegheiter for å kunne tilby store stillingsprosentar til tilsette i pleie og omsorg.

Innføring av Barnevernsreforma gjev og endringar i ulike lovverk og tydeleggjer kommunen sitt samla ansvar for det førebyggjande arbeidet, for å redusera omfanget av alvorleg omsorgsvikt. Sidan dette ansvaret kviler på heile kommunen særskild på oppvekstsektoren saman med helsetenestene, har denne strategien og fått namnet oppvekstreforma. Endringane i barnevern/oppvekstreforma vil påverke arbeidsmetodar i det førebyggjande arbeidet. Etatane i helse- og oppvekst er i sluttfasen for arbeidet kring ein heilheitleg førebyggjande plan, som vil legge føringar på korleis Fitjar kommune kan imøtekome sitt ansvar for det førebyggjande arbeidet kring born og deira familie.

Kommunen vert stadig tilført nye oppgåver, som krev spesialisert kompetanse innanfor einskilde felt. I 2022 er det lovpålagt at kommunane skal ha ei rådgjevande eining for russaker og ein barnekoordinator. Rådgjevande eining for russaker er lagt inn under nav og vert fylgt opp av ruskonsulentane innanfor budsjettramma. Barnekoordinator har ein ikkje funne rom til i budsjettet.

Budsjett 2023 og økonomiplan 2023- 2026

	Rekneskap 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023
Helse og sosial	15 090	16 457	15 275

Økonomiplan:

	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026
Helse og sosial	15 275	15 307	15 748	15 748

Teneste 1200 Administrasjon:

Stillinga som helserådgjevar vert framleis delfinansierast med prosjektfinsiering gjennom eksterne midlar. Prosjektfinsiering for 2023 er på kr 178 347,-.

Administrasjonen jobbar målretta med å søkje på eksterne tilskotsmidlar. I 2022 har etaten søkt, og fått nye prosjektmidlar på omlag 3,7 mill. Dette er midlar som vert nytta til naudsynthe og nyskapande tiltak i drifta, og kompetanseheving for tilsette. Prosjektmidlane har vore ført til at ein har hatt moglegheit til å styrke pasientnært førebyggjande arbeid og planarbeid på fleire fagområde. Prosjekta er ikkje budsjettert med verken inntekter eller utgifter pga. at dei er uføreseielege frå år til år.

Ut frå den demografiske endringa og aukande behov for enkeltvedtak om kommunale tenester føreslår kommunedirektøren å styrka tenestekontoret med ei 50 % stilling som sakshandsamar i 2025.

Aktive tiltak for: Diverse nedtrekk i helseadministrasjonen

2023	2024	2025	2026
- 32 000,-			

Aktive tiltak: 50 % stilling, sakshandsamar tenestekontor

2023	2024	2025	2026
		441 477,-	441 477,-

Teneste 2347 Støttekontakt/ 2540 Omsorgsløn

Dette er økonomiske tiltak som er viktig i omstillingsarbeidet og dimensjonering av tenestenivå, med mål om å utsetje behov for helsetenester på eit høgare tenestenivå. Det vert nytta støttekontakt, avlastning og omsorgsløn som ein kompensasjon for å legge til rette for familiar som treng avlastning, samtidig som tenestemottakaren får eit tilbod om aktivitet. I 2022 har det vore ei auke i behov for avlastning og støttekontakt for born med samansette behov, disse behova er og gjeldande for 2023. Tiltaka er ikkje innarbeida i konsekvensjustert budsjett.

Aktive tiltak: Auka behov for støttekontakt og avlastning:

2023	2024	2025	2026
314 806,-	314 806,-	314 806,-	314 806,-

Budsjett 2023 og økonomiplan 2023- 2026

Teneste 2411 Legevakt:

Sunnhordland Interkommunale Legevakt IKS og Interkommunal døgnavdeling (IDA) må sjåast i samanheng. Selskapet har hatt auke i aktivitet på legevakta og tyngre og meir komplekse pasientar på IDA. Det er og ein konsekvens av at ein sel legevakttenester til kommunane Tysnes og Kvinnherad. For å unngå dyre løysingar med overtid og stor belastning for tilsette, legg ein 150 % stilling for å dekke opp om behovet. Det vert for 2023 lagt inn ein prisauke for eigar kommunane på 3,7 %. Ekstrakostnadar utover dette vert søkt dekkja inn gjennom salsinntekter frå deltakarkommunane og resterande beløp på kr 628 299 vert dekkja av disposisjonsfondet til selskapet.

Teneste 2440 Barnevernsteneste:

Sunnhordland interkommunale barnevern (SIB) er barnevernstenesta for kommunane Bømlo, Fitjar og Stord, der Stord er vertskommune.

Barnevernet skal bidra til at barn og unge får trygge oppvekstvilkår og sikra at dei som lever under tilhøve som kan skada helse og utvikling, får naudsynt hjelp og omsorg. Brukarmedverknad, tidleg innsats og tverrfagleg samhandling er særlege fokusområde. Gjennom ny lov vert det auka krav til meir effektiv sakshandsaming, betre ressursutnytting, og auka kvalitet på saksarbeidet og tenesteutøvinga. Barnevernstenesta må såleis prioritera dei mest alvorlege sakene, noko som igjen vil auka terskelen for å få tiltak i barnevernet. Dette set krav til samarbeid i oppvekstsektoren og i høve til helsetenester til barn og familiar. Det er behov hos den einskilde som skal vera styrande for kva tilbod ein får. Kommunen må i tida framover utvikla samarbeidet mellom tenestene og sikra eit meir heilskapleg og koordinert tilbod, der den samla kompetansen kommunen rår over vert nytta mest mogleg effektivt.

Stortinget har vedteke ny barnevernlov som vert gjort gjeldande frå 2023. Nokre av endringane i ny lov er innført som endringar i gjeldande barnevernlov med verknad frå 2022. Desse er og omtala som barnevernreforma/oppvekstreforma. Målet er å styrka kommunen sitt arbeid med tidleg innsats og førebygging gjennom at:

Hjelpe skal bli betre tilpassa barn og familiar sine behov.
Rettstryggleiken til barn og familiar skal bli godt ivareteke.
Ressursbruken og oppgåveløysinga i barnevernet skal bli meir effektiv.

Reforma inneber at kommunen no er fullt ut ansvarleg for alle kostnader knytt til barn i fosterheimar, beredskapsheimar og institusjonsplassar. For statlege (Bufdir.) fosterheimar og beredskapsheimar vil det vera ein kostnad pr. månad på kr 85 000,- pr. plass og ein institusjonsplass vil ha ei kostnadsramme pr. månad på kr 170 000,-.

I budsjett for 2023 har kommunedirektøren lagt inn kostandar knytt til drift av SIB tilsvarande 2022, inkl. løns og prisvekst. Når det gjeld tiltaksbudsjettet for Fitjar kommune har ein lagt inn utgifter knytt til kjende tiltak for barn/ familiar per. 31.08.22. Kommunedirektøren ser at det kan bli ein krevjande driftssituasjon om eventuelle nye omsorgsovertakingar eller institusjonsplasseringar må dekkast innanfor tildelt budsjetttramme. Dersom dette skjer må administrasjonen koma tilbake til det i revidert budsjett.

Pleie og omsorgstenestene

Det vil vera heilt avgjerande at ein får snudd presset på institusjonstenestene gjennom m.a. utvikla og styrke dei lågare trinna i omsorgstrappa. Budsjettet for 2023 er særskilt krevjande og gjev ikkje handlingsrom for å styrke det førebyggjande arbeidet i etaten. Manglande handlingsrom i budsjettet legg ikkje opp til at etaten kan starte på den dreinga av tilbod i

Budsjett 2023 og økonomiplan 2023- 2026

tenestene, som er naudsynt for å møte dei demografiske utfordringane ein står ovanfor jf. helse- og omsorgsplanen 2022-2032.

Fitjar kommune har i dag 20 langtidsplassar og fire kortidsplassar på sjukeheimen, i tillegg har ein ei ½ seng på IDA som vert nytta som kortids plass. KOSTRA tal for 2021 syner at 10,9 % av dei som er over 80 år bur på institusjon. Om Fitjar kommune ikkje klarar å snu presset på institusjonsplassar vil dette føre til at ein i laupet av kommande 10 års periode mest truleg må auke med 14 institusjonsplassar jf. den demografiske utviklinga. KOSTRA tal frå 2021 syner og at andelen av innbyggjarar over 80 år som mottek helsetener i kommunen er 34,9 %.

På Havnauset bur det i dag 16 eldre som får tett oppfølging frå heimesjukepleien og heimetenestene, der fleire er over 90 år med store hjelpebehov. Leilegheitene er ikkje dimensjonert for så store hjelpebehov og tekniske hjelpemiddel som fleire av brukarane har behov for. Dette fører til stor pleietyngde, og ein driv med ein bemanningstettleik på same nivå som på sjukeheimen.

Når spesialisthelsetenesta melder om utskrivingsklare pasientar pliktar kommunen å ta imot dei. Pasientar som no vert meldt utskrivingsklare har større og meir omfattande behov for spesialisert helsehjelp i kommunen. Dette aukar behov for spesialkompetanse hjå helsepersonell og investering av hjelpemiddel. I åra fram mot 2032 blir det ein auke på om lag 80 % av innbyggjarar som er over 80 år (jf. SSB tabell 13600). Dette vil ha store konsekvensar for helse og omsorgstenestene i form av oppbemanning, rekruttering, utbygging/ombygging av omsorgsbustadar og institusjonsplassar med meir.

For å kunne effektivisere pleie og omsorgstenestene bør ein ha heimesjukepleien og institusjonstenestene samlokalisert. Då kan ein nytte personalressursane meir på tvers og ein kan gje tilbod til brukarar på ein meir tilpassa tenestenivå sett utifrå dimensjonering. Dette vil krevje at ein har bygningsmasse som kan romme tenestene på ein betre måte enn kva ein klarar i dag. Dette er omsyn som må takast med i rullering av ny bustadsosial handlingsplan. Kommunedirektøren foreslår at ein startar dette arbeidet allereie i 2023, for å møte den demografiske utfordringa. Dette inneber at brukarar frå Havnauset som har omfattande hjelpebehov, får nye enkeltvedtak og tildelt ein langtids plass på Fitjar bu- og behandlingssenter.

“Plan for implementering av omsorgsteknologi for Fitjar kommune” er utarbeida og vedtatt. Bruk av omsorgsteknologi og tekniske hjelpemiddel vil endra arbeidsmetodane i tenestene, og vil ha høg prioritet i 2023 og vidare i økonomiplanen for å kunne gje lovpålagte tenester til innbyggjarane innanfor budsjetttrammene.

Det er føreslått ein driftsreduksjon i heimesjukepleien med 550 % stillingsheimel. Dette utfordrar tenestene i pleie og omsorg som erfarer at det er utfordrande med rekruttering av kvalifisert helsepersonell, dette vanskeleggjer ferieavvikling og vikarsituasjon. Dette inneber ein risiko i budsjettframlegget.

Budsjett 2023 og økonomiplan 2023- 2026

Institusjonstenester

	Rekneskap 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023
Institusjon	27 622	26 272	28 922

Økonomiplan:

	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026
Institusjon	28 922	29 188	29 188	29 188

Som resten av landet erfarer Fitjar kommune at behovet for langtids plass på demensavdeling er aukande.

Teneste 2530 Pleie, omsorg, hjelp i institusjon

Pasientgruppa som vert lagt inn på sjukeheimen er endra. Pasientane er sjukare og treng hjelp til alle daglege gjeremål. Det vert forventa at kommunen overtek pasientar frå spesialisthelsetenesta på eit tidlegare tidspunkt og ferdigbehandlar dei i kommunen. Dette krev at kommunen må ha nok kompetanse til å følgje opp krevjande behandling.

Kommunedirektøren foreslår å opne tre nye langtids plassar på somatisk avdeling og at ein går ned til ein korttids plass. Plassane vert gitt til bebuarar som bur på havnahuaset og som så store hjelpebehov at dei kvalifiserast til ein sjukeheims plass. Det vert her omfordelt ressursar frå heimebaserte tenester til somatisk avdeling med ein 150 % stillingsressurs for å ivareta dei nye brukarbehova.

Konsekvensen av føreslegne reduksjonar i tilbod for eldre medførar at ein går frå 4 til 1 korttids plass på sjukeheimen, for å klare å halde budsjetttramma. Dette kan føre til ekstra kostnader på utskrivingsklare pasientar frå sjukehuset, som ein i periodar ikkje kan ta imot og gje eit naudsynt helsetilbod.

Aktive tiltak: Opnar tre nye langtids plassar og styrka avdelinga med ein stillingsressurs på 150 %, frå 01.04.23

2023	2024	2025	2026
821 339,-	988 288,-	988 288,-	988 288,-

Teneste 2532 Institusjonskjøken:

Institusjonskjøkenet leverer mat til sjukeheimen, Havnahuaset og heimebuande, i tillegg vert det kvar onsdag levert mat til "Aktive saman – matglede". Ernæring er ein viktig nøkkel i god eldreomsorg, noko som det er stor nasjonal satsing kring. Det vert ikkje lagt inn ein kostnadsauke på kjøp middag i budsjettet.

Tenesta vert redusert med ei 10 % stilling og utgifter til vikarar. Grunna auke i pasienttal på sjukeheimen vert det lagt inn ei auke i matutgifter.

Aktivt tiltak: Reduserer drifta med ein 10 % stilling, samt utgifter til vikarar

2023	2024	2025	2026
-199 739,-	-199 739,-	-199 739,-	-199 739,-

Aktive tiltak: Ekstra utgifter til innkjøp av mat, frå 01.04.23

2023	2024	2025	2026
122 000,-	162 000,-	162 000,-	162 000,-

Budsjett 2023 og økonomiplan 2023- 2026

Heimebaserte tenester

	Rekneskap 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023
Heimebaserte tenester	21 156	22 689	18 186

Økonomiplan:

	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026
Heimebaserte tenester	18 186	17 894	17 894	17 894

Det overordna målet for tenesta er at ein legg til rette for at innbyggjarane skal bu heime så lenge det er fagleg forsvarleg.

Heimetenesta er den tenesta som har dei største variasjonane både i alderssamansetting og behov. I 2022 har heimebaserte tenester ulike hjelpetiltak til omlag 53 brukarar, som er fordelt på heimesjukepleie, heimehjelp/praktisk bistand, mat levert frå kjøkenet v/sjukeheimen og tryggleiksalarmar.

Teneste 2341 Dagsenter for demente:

Dagtilbodet for personar med demenssjukdom er på dagtid kvardagar, for å avlaste pårørande. Det er føreslått i budsjettet at dagtilbodet vert lagt inn under Fitjar- bu og behandlingssenter. På denne måten kan ein effektivisere bruk av personell sin kompetanse og på demensavdelinga.

I kommande budsjettperiode blir dagtilbodet for personar med demenssjukdom redusert frå fem til to dagar per veke. Det er ikkje lagt inn auke i betaling for dagtilbodet.

Aktivt tiltak: Reduserer drifta med ei 85 % stilling, frå 01.04.23

2023	2024	2025	2026
-480 343,-	-570 608,-	-570 608,-	-570 608,-

Teneste 2540 Pleie og omsorg i heimen:

Heimetenesta yt heildøgns omsorgstenester til dei som bur på Havnauset. På Havnauset har bebuarane blitt eldre og hjelpebehovet er aukande, der den største gruppa eldre er over 90 år. Havnauset er ikkje bygd for å gje tilbod på dette omsorgsnivået. Det er blant anna små og tronge bad som gjer det vanskeleg å bruke hjelpemidlar, og takkonstruksjonen er ikkje dimensjonert for bruk av takheis. Søkjarar til omsorgsbustadane er gått ned. På bakgrunn av dette bør ein sjå på moglegheiter for ombygging og oppgradering av leilegheiter jf. helse- og omsorgsplan 2022-2032.

Kommunedirektøren legg inn forslag at ein reduserer bemanning i heimetenestene med 550 % stillingsheimlar ved å gå gjennom og fornye vedtak for bebuarar på Havnauset. Dei som har eit høgt omsorgsbehov og stettar kravet til sjukeheims plass får framover dette tilbodet på Fitjar bu- og behandlingssenter. Fitjar bu- og behandlingssenter vert styrka med 150 % stilling i budsjettforslaget, for å kunne ta imot tre brukarar frå Havnauset.

Tiltaka i 2023 er eit ledd i dreining av tenestene som er naudsynt for å møte den demografiske endringa og bruk av knappe ressursar. Likevel ser ein at ein så stor reduksjon kan føre til at tenesta vert ekstra sårbar ved sjukefråvær, ferieavvikling og rekruttering. Denne utfordringa kan utløyse behov for bruk av vikarbyrå i periodar, for å klare å gje lovpålagt helsehjelp. Det er ikkje lagt inn midlar til bruk av vikarbyrå for 2023. I 2024 er det lagt inn ei 85 % stilling for å styrke pleie og omsorgstenestene. Dette er likevel ikkje nok til å stette behov for sjuke- og ferievikar. Det er ikkje lagt inn auka betalingssats for praktisk bistand/heimehjelp.

Budsjett 2023 og økonomiplan 2023- 2026

Aktive tiltak: Reduserer drifta med ein stillingsressurs på 550 %, frå 01.04.23

2023	2024	2025	2026
-3 051 445,-	-3 963 240,-	-3 963 240,-	-3 963 240,-

Aktive tiltak: Styrka drifta med ein stillingsressurs på 85 %

2023	2024	2025	2026
	619 791,-	619 791,-	619 791,-

Habiliteringstenesta

	Rekneskap 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023
Habilitering	26 405	28 778	25 331

Økonomiplan:

	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026
Habilitering	25 331	30 107	30 107	30 107

Habiliteringstenesta yt tenester til personar med omfattande og samansette behov, her under og for ressurskrevjande tenester, dagtilbod i Bakken og VTA arbeidsplassar på Podlen Verkstad AS.

Tenesta har årleg gjennomgang av behov og ser på moglegheiter for å redusere drift eller omfordele ressursar. Erfaringar viser at det er særleg vanskeleg å unngå nye tiltak når ein får nye brukarar med behov for omfattande helsehjelp. Tenesta har høg grad av individuell tilpassing. Viktige faktorar som ein må ta høgde for er at dette er ei brukargruppe som er avhengig av kontinuitet, stabilitet og føreseielege rammer. Å drive "Målretta miljøarbeid", med endringsfokuserert tilnærming i høve åtferd, krev stabile rammer.

Teneste 2340 Aktivisering til eldre og funksjonshemma

Ein føresetnad for å ikkje få vekst i tenesta er å ha eit godt aktivitetstilbod, slik at ein kan få fram gode tiltak som famnar om fleire personar, og at ein då unngår for mange einetiltak som krev høg bemanningsfaktor. I dag er aktivitetstilbodet til denne brukargruppa knytt til Bakken. Ein erfarer at ein har utfordringar å nytte denne bustaden fullt ut med omsyn til noverande brukarbehov.

I 2024 er det føreslått at ein styrka tenesta med ein koordinator i ein 100 % stilling. Koordinatoren skal ha ansvar for å samordne og utvikle dei kommunale dag- og aktivitetstilboda kommunen har. Det er i tillegg lagt inn midlar i investeringsbudsjettet i 2024 for utredning og kartlegging for eit nytt dag- og aktivitetsbygg, og i 2025 er det føreslått at ei investering på 5 mill. for eit nytt bygg.

Aktive tiltak: Flytte matfelleskapet frå seniorsenteret til sjukeheimen

2023	2024	2025	2026
-21 000,-	-21 000,-	-21 000,-	-21 000,-

Aktivt tiltak: 100 % stilling til ein koordinator for dei kommunale dag- og aktivitetstilboda:

2023	2024	2025	2026
	679 195,-	679 195,-	679 195,-

Budsjett 2023 og økonomiplan 2023- 2026

Teneste 2540 Pleie og omsorg i heimen

Kommunen har også i 2023 brukarar som kjem inn under refusjonsordninga med særskilt ressurskrevjande tenester, ut frå erfaringar og som prognosen viser, utgjør dette ein brutto kostnad på ca. 42,6 mill. Etter anslått refusjon kostar denne tenesta kommunen netto om lag 22 mill., og då er eigenandel og rammetilskot trekt frå. I dette kostnadsbiletet er ikkje brukarar som fell utanom statleg toppfinansieringsordning tatt med, det gjeld personar over 67 år. Fitjar yt og ressurskrevjande tenester for personar i denne aldersgruppa.

I statsbudsjettet er innslagspunktet for toppfinansieringsordninga auka med anslått lønsvekst. Det er og lagt til ein tilleggskompensasjon i statsbudsjettet for kommunar med under 3200 innbyggjarar, og som har høge utgifter til ressurskrevjande tenester per innbyggjer. Denne tilleggskompensasjonen er kun lagt inn i 2023,- og utgjør ein ekstrakompensasjon på kr 4 118 000,-

Det er og lagt inn ein stillingsreduksjon i habilitering i samband med at ein styrkje eit tilbod til ein brukar som kjem innunder refusjonsordninga til ressurskrevjande tenester.

Aktive tiltak: Reduksjon i stillingsressurs på 180 %

2023	2024	2025	2026
-1 156 720,-	1 475 841,-	1 475 841,-	1 475 841,-

Aktive tiltak: Nyt tiltak innan ressurskrevjande tenester som utgjør 820 % stilling

2023	2024	2025	2026
3 165 420,-	3 463 489,-	3 463 489,-	3 463 489,-

Helsespesialistene

	Rekneskap 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023
Helsespesialistar	8 492	11 274	8 602

Økonomiplan:

	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026
Helsespesialistar	8 602	8 602	8 602	8 602

Teneste 2416 Legeteneste:

Legetenesta har tre fastlegeheimlar og ein stilling til lege i spesialisering (LIS1). Alle stillingar er ikkje besett og ein nyttar vikarbyrå for å dekke inn ledige heimlar. Kommuneoverlegen skal stette arbeidet med samfunnsmedisin og miljøretta helsevern. I tillegg kjem det arbeid og oppfølging kring smittevern, beredskap, rutinar og utvikling av legesenteret, rettleiing av LIS1 og samarbeid med helsetenestene. Det er i tillegg 2,1 årsverk til helsepersonell.

Teneste 2417 Fysio- og ergoterapitenesta

Fysio- og ergoterapeutane yt tenester til alle aldersgrupper, og med varierte diagnosar. Kommunefysioterapeuten yt i hovudsak tenester til barn, funksjonshemma og eldre. Målsetjinga for tenesta er å hjelpe brukaren til best mogleg funksjon utifrå brukaren sin føresetnad, samt gje god livskvalitet for den enkelte. Ergoterapeutane arbeider i forhold til å betra eller vedlikehalda brukaren si funksjonsevne, og gjera det mogleg utifrå den enkelte sin føresetnader å vera sjølvhjelpen i kvardagen så langt det går an.

Budsjett 2023 og økonomiplan 2023- 2026

Fysio- og ergoterapitenesta består av ei 90 % kommunal fastløna stilling og ei 50 % stilling som ergoterapeut og ei 10 % stilling til koordinerande eining. Disse stillingane er viktige i det førebyggjande arbeidet og i dimensjonering av tenestenivået. Kommunen gjev driftstilskot til fysioterapeutar tilsvarande stillingsressurs på 220 %, fordelt på tre personar. Dei driv i hovudsak med kurraktiv behandling.

Tenesta erfarer stor pågang for oppfølging og opptrening, og ein ser ei stor auke kring barn. I tillegg er det mykje arbeid med søknad, tilrettelegging og utprøving av hjelpemidlar. Ein ser eit stort behov for at tenesta vert stryka, spesielt med omsyn til barn med samansette behov, men ein har ikkje funne rom til dette i budsjettet for 2023.

Passive tiltak: 10 % fysioterapeut

2023	2024	2025	2026
51 051,-	51 051,-	51 051,-	51 051,-

Passive tiltak: 20 % ergoterapeut

2023	2024	2025	2026
117 339,-	117 339,-	117 339,-	117 339,-

Psykiatritenesta 2545

Psykisk helse gjev tilbod til vaksne over 18 år. Målgruppa er personar som slit med å fungera i kvardagen grunna psykiske vanskar.

Ein erfara at det er ein vesentleg vekst i nye brukarar og behov for tiltak kring brukarar med samansette behov.

I frå 2019 vart det innført at kommunane er betalingspliktige for overliggjardøgn i spesialisthelsetenesta innan rus/ psykiatri, noko som utfordrar lokal behandlingsskapitet- og kompetanse. Spesialisthelsetenesta utgreier og gjev diagnose, medan kommunane større grad enn før skal følgje opp og gje tilbod om behandling/oppfølging. For perioden 2020 og ut 2023 har kommunen fått innvilga tilskot frå helsedirektoratet for å styrkje dette arbeidet.

Det vart i revidert budsjett lagt inn midlar for å tilsette ein einingsleiar for psykisk helse, ergo- og fysioterapi- og rustenesta, for å samordne tenesta betre. Denne stillinga ser ein ikkje moglegheit til å vidareføre i budsjettet.

Aktive tiltak: Reduksjon i stillingsressurs på 30 % til leiar

2023	2024	2025	2026
-249 194,-	-249 194,-	-249 194,-	-249 194,-

Budsjett 2023 og økonomiplan 2023- 2026

Nav

	Rekneskap 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023
NAV	5 131	8 559	12 982

Økonomiplan:

	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026
NAV	12 982	12 758	10 577	10 577

Teneste 2420 Sosial rådgjeving og rettleiing:

Denne posten må sjåast i samanheng med 2760/kvalifiseringsprogrammet og 2810 økonomisk sosialhjelp. Målet er å hindre at nokon lever under fattigdomsgrensa ved å styrke brukarar si tilknytning til arbeid eller utdanning slik at dei kan forsørge seg sjølv.

Tenesta har over tid hatt eit stort fokus på individretta tiltak og ressursinnsats, med meir individuell oppfølging både for økonomisk rettleiing og aktivitetsplikt. Eit av fleire tiltak er å få meir tid til planlagde brukarmøte gjennom å prioritere brukarane som er lengst frå jobb. Ein nyttar eit digital verktøyet "DigiSos», som tek imot søknadar om sosialhjelp elektronisk.

NAV har siste åra hatt ei ungdomssatsing (jobbstrategien), og prosjektstillingane har gått inn som ein del av den målretta satsinga på unge.

«Laget» er eit tiltak for å få unge under 30 år i aktivitet. Kommunen har erfarte at tiltaket har gjeve positiv effekt. Det å ha ein aktivitet å gå til, gjev mening med å stå opp og såleis få ein normal døgnrytme. Aktivitetane ein har gjennomført gjev meistring, dei som deltek i teamet støttar og rettleiar kvarandre, som igjen skapar positive sosiale relasjonar. Samla sett ser ein tiltaket er førebyggjande både i forhold til barnefattigdom, psykisk sjukdom og rus. Tiltaket har synt å vera effektivt, gjennom at ein har fått fleire personar i arbeid. Dette er eit av dei verknadsfulle tiltaka som har ført til at kommunen har klart å stabilisere budsjettet til sosialhjelp.

Prosjektet NAV i vidaregåande vart erstatta med ungdomskoordinator i 2021. Målet med stillinga er å fange opp unge som fell utanfor arbeid og utdanning i ei tidleg fase. Ein nyttar erfaringar frå prosjektstillinga NAV i vidaregåande og har tatt ein del av stillinga til å arbeide målretta inn mot vidaregåande skule i tillegg til anna oppfølgings arbeid for barn og unge.

Tiltaket med "Laget" og "Ungdomskoordinator" vert i dag finansiert med tilskotsmidlar for samansette tenester, noko som medfører at tiltaket er avhengig av vidare prosjektfinsiering. Tilskotsmidlane vert trappa ned for kvart år, dette inneber at ein 2023 kun har prosjektfinsiering for ei 50 % stilling for å drive Laget, frå 2024 dett prosjektfinsieringa ut. Ungdomskoordinator har ein frå 2024 ei 50 % stilling som vert finansiert av statlege midlar. For å kunne jobbe målretta med ungdommane er det behov for å stabilisere disse tilboda med faste stillingar.

Det er lagt inn eit aktivt tiltak for ei 100 % stilling i økonomiplanperioden frå 2024. Det vert i tillegg lagt inn eit passivt tiltak med oppbygging frå 50% stilling og opp til 100 % for å sikre begge stillingane.

Aktive tiltak: 100 % til NAV i vidaregåande/Laget og rusførebygging:

2023	2024	2025	2026
	611 274,-	611 274,-	611 274,-

Budsjett 2023 og økonomiplan 2023- 2026

Passivt tiltak: 50 % ruskonsulent / ungdomskoordinator

2023	2024	2025	2026
331 748	497 622,-	663 496,-	663 496,-

Teneste 2810 Økonomisk sosialhjelp:

Sosialhjelp skal vera ei subsidiær yting. Dette inneber at den einskilde må nytte alle andre mogelegheiter før ein har rett på stønad. Stønaden skal vera mellombels, og bør ta sikte på å gjera vedkomande sjølvhjelpen snarast mogleg.

Pr. 01.10.22 har kontoret motteke 408 søknadar om sosial stønad, det er registrert 89 aktive brukarar, der 14 av brukarane går på rein sosialhjelp. I 2021 var det registrert 69 aktive brukarar og det vart motteke 426 søknadar om sosial stønad, av dei var det 4 brukarar som gjekk på rein sosialhjelp. Auken i aktive brukarar innan sosialhjelp har samanheng med at kommunen no har motteke Ukrainske flyktningar, som ikkje er starta i introduksjonsprogrammet.

Det har vore ein positiv nedgang i sosialutbetalingar, dei to siste åra. Resultatet handlar i stor grad om at ein har klart å snu ein prosess, gjennom tettare oppfølging av enkelt brukarar. I tillegg har ein nytta både digitale og miljøterapeutiske tiltak som vist resultat. Kommunedirektøren vel difor å leggje inn ei budsjetttramme på lik linje som forventa forbruk i 2022 uavhengig av usikkerheit kring utvikling av straumutgifter og renteoppgang.

Teneste 2430 Tilbod til personar med rusproblem:

Gjennom opptappingsplanen for rusfeltet, har ein søkt om stillingar over fleire år og fått midlar. Stillingane går inn i den tverrfaglege oppfølginga av tilbod til personar med rusproblem, samt at dei er jobbar med førebygging opp mot unge i NAV.

Innbyggjarar med alvorlege rusproblem er ei krevjande gruppe som genererer mykje arbeid hjå NAV. Mangel på permanente bustader for dei som manglar buevne, som er i aktiv rusing, fører til eit kontinuerleg press tenesta. I tillegg observerer ein at det er fleire i denne brukargruppa som har ei svekka helse og treng tettare og omfattande helseoppfølging. Det var i 2022 lagt inn i investeringsbudsjettet utredning for bustadar for denne gruppa, dette tiltaket er overført til 2023.

For brukargruppa har det vore positivt at kommunen starta med LAR-utdeling til fast tid på dagen ved Fitjarsjøen 38, og at noko av helseoppfølging kan gjennomførast der.

Aktive tiltak: Kommunen gjennomfører HAP-tenester:

2023	2024	2025	2026
- 100 000,-	- 100 000,-	- 100 000,-	- 100 000,-

Teneste 2422 Flyktingtenesta:

Tenesta er styrka med 125 % stilling til flyktingkonsulent. Det er budsjettert med at kommunen tek imot tilsaman 35 Ukrainske flyktningar i laupet av 2022-2023.

Teneste 2760 Kvalifiseringsprogrammet:

Denne posten må sjåast i samanheng med 2810 økonomisk sosialhjelp og 2420 sosial rådgjeving. Krav til aktivitet er heilt sentralt. Det er lovfesta at sosialhjelpsmottakarar under 30 år skal delta i aktivitet, med mindre tungtvegande grunnar talar mot dette. Det er for 2022 lagt inn 4,5 tiltak på denne ordninga.

Budsjett 2023 og økonomiplan 2023- 2026

Oppvekst og kultur

	Rekneskap	Budsjett	Budsjett
	2021	2022	2023
Skule og oppvekstadministrasjon	30 162	28 979	27 968
Rimbareid skule	37 666	38 549	37 954
Øvrebygda skule	6 622	6 946	6 776
Selevik skule	4 730	4 968	4 568
Fitjarstølane barnehage	6 837	7 984	8 234
Kultur	2 770	2 982	2 943
Sum Oppvekst og kultur	88 786	90 407	88 441

Økonomiplan:

	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett
	2023	2024	2025	2026
Skule og oppvekstadministrasjon	27 968	26 633	26 463	26 463
Rimbareid skule	37 954	37 790	37 015	36 886
Øvrebygda skule	6 776	6 574	6 927	7 068
Selevik skule	4 568	4 167	4 167	4 167
Fitjarstølane barnehage	8 234	9 316	9 316	9 316
Kultur	2 943	3 013	3 006	2 999
Sum Oppvekst og kultur	88 441	87 493	86 893	86 899

Målsetjingar for etaten

Digitalisering

- Digitalisering skal bidra til at kommunen tilpassar tenestene meir til innbyggjarane sine behov, med meir effektive og nyskapande tenester.
- Utvikla samspelet i læringsarenaen. Tydelege pedagogiske val som bevisst brukar digitale løysingar som gir ein vinst i læringsarbeidet.
- Digitalisering i skulen vil gje elevane grunnleggjande dugleik i digitale ferdigheitar og gje tilsette i skulen fleire verktøy for tilpassa opplæring. Digitaliseringa vil gje ein effektiviseringsvinst i høve kommunikasjon og samhandling.

Kompetanse og måloppnåing

- Fitjar kommune har kompetente og engasjerte medarbeidarar som når måla for tenestene.
- Kompetansomobilisering på tvers av avdelingar og fag for å yta tenester der det trengst for brukarane. Der det er mogeleg setja inn andre yrkesprofesjonar.

Skule og oppvekst

- Med ei betre tilpassa opplæring, ei tydeleg konkretisering av innhaldet i st. melding 6 og lovpålagt intensiv opplæring på 1. – 4. trinn er målet å redusera behovet for spesialundervisning til 7 % i planperioden.
- Gjennomføra implementeringsplanane for utviklingsarbeid i barnehage og ved skulane i nært samarbeid med HVL
- Auka læringsutbytte. Heva verdiane slik at verdiane ligg minimum på nasjonalt nivå målt på nasjonale prøvar på 5., 8. og 9. trinn.
- Heva verdiane for trivsel, motivasjon, meistring og medverknad i elevundersøkinga til eit snitt som ligg minimum på nasjonalt nivå. Dette som ein faktor for å betra læringsutbytte.
- "Fitjar for alle". Sikra sosial utjamning for barn og unge
- Ferdigstilling av ny kommunal barnehage sommaren 2023

Budsjett 2023 og økonomiplan 2023- 2026

- Ny skulebruksplan gjeldande frå 01.08.2023
- Ferdigstilla plan for ny oppvekstreform/barnevernsreform.

Førebyggjande helse

- Gje tett og tverrfagleg oppfølging av gravide med særskilte behov.
- Styrkje og utvikle tverrfagleg samarbeid med barnehage og skule, både på system- og individnivå.

Kultur

- Vidareutvikla samarbeidet mellom frivillige lag- og organisasjonar og kommunale tenester for å utvikla- og etablera nye aktivitetar for både ungdom og eldre som gjev meistring, opplevingar og sosiale fellesskap.

Oppvekst

	Rekneskap 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023
Skule og oppvekstadministrasjon	30 162	28 979	27 968

Økonomiplan:

	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026
Skule og oppvekstadministrasjon	27 968	26 633	26 463	26 463

Budsjettet for etaten oppvekst- og kultur ber preg av svært stramme økonomiske rammer. Eit stramt budsjett fører til reduksjon i tilbod til brukarar, reduksjon av stillingar og reduksjon av driftspostar.

Reduksjonane i budsjettet for oppvekst skuldast i hovudsak endringar i dei økonomiske rammefaktorane for kommunen. Det er særleg viktig å få fram endringane i demografiutviklinga. Talet på elevar i grunnskulen går nedover og snittet i høve fødsjar pr år dei siste 5 åra er under 30 barn. I haust har det vore ei positiv utvikling i folketalet

Det samla elevtalet i skulane er no 411. (340 Rimbareid, 51 Øvrebygda og 20 Selevik) Dette er 3 færre enn sist skuleår. Samanlikna med 2018 (463 elevar) gir dette ein inntektsreduksjon på om lag 6-7 millionar i rammeoverføringar. I åra som kjem vil det samla elevtalet ved skulane gå vidare nedover.

Frå 01.08.2023 vert det foreslått å overføra elevane på 7. trinnet ved Øvrebygda skule (8 elevar) og Selevik skule (7 elevar) til Rimbareid skule.

Frå 01.08.2023 vert det foreslått å gjera Selevik skule om til ein todelt skule. Premissane for dette tiltaket er at 7. trinnet er overført til Rimbareid skule. Det vil då vera 7 og 8 elevar i kvar klasse.

Evne til omstillingar vil prega innhaldet i budsjettet gjennom heile planperioden. Kommunen er framleis i ein omstillingsfase og den vil halda fram gjennom heile økonomiplanperioden

Det stramme budsjettet viser att i form av tiltak (nedtrekk) på ulike områder. Stillinga som skulefagleg rådgjevar skal framleis delfinansierast gjennom ei prosjektfinsiering gjennom eksterne midlar. Beløpet er på kr 174 500,-. Dette er i tråd med kommunestyret sitt vedtak om reduksjon av administrasjonen i rådhuset. Det same gjeld for stillinga som kultursjef der det er lagt inn ei prosjektfinsiering på kr 100 000.

Budsjett 2023 og økonomiplan 2023- 2026

Målsetjingane for planperioden ber preg av målretta endringar som vil endra strukturar og føra til meir effektive måtar å utøva tenestene på. Noko som på sikt vil kunna gje økonomisk mindreforbruk og vonleg auka kvalitet i tenesteutøvinga.

Alle einingar er i eit endringsmodus der ein heile tida søker etter dei beste løysingane for:

- Bruk av digitale løysingar. Få fram ein synleg vinst i form av reduserte kostnader.
- Styrkja og utvikla betre tverrfagleg samarbeid mellom førebyggjande helse, barnehagar og skular. Dette fokuset vil bli forsterka i ny skulebruksplan og gjennom oppvekstreforma/barnevernsreforma.
- Å tilføra ny kompetanse gjennom vidareutdanning og etterutdanning.
- Tidleg innsats og intensiv opplæring for innlæring av grunnleggjande ferdigheiter.
- Innlæring av sosial kompetanse som hindrar mobbing og andre krenkelsar.
- Å sikra sosial utjamning for barn og unge gjennom tilgjengelege moderasjonsordningar

Dette vil i neste omgang føra til auka trivsel, betre motivasjon, betre læringsutbytte og meir medverknad.

Fokuset på kompetanseheving for tilsette i skule, kulturskule og barnehage held fram. Gjennom nye tilskotsordningar vert det oppretta tettare band mellom regionen og statlege overføringar. Kommunane Stord, Fitjar, Sveio og Tysnes har inngått eit samarbeid med HVL (høgskulen på vestlandet) for å sikra kvalitet og oppfølging.

Kompetanse for kvalitet vert vidareført lokalt for grunnskulen og kulturskulen i om lag same omfang som tidlegare. For barnehagane er det ei eiga stipendordning der barnehagepedagogar og styrarar kan søkja om vidareutdanning.

Førebyggjande helse har gjennom ulike tilskotsordningar fått midlar til å styrka jordmortenesta, utvikla helsestasjon og skulehelsetenesta. I 2021 fekk ein avtala ei utvida tilskotsordning som også gjeld for 2022 og 2023.

Det er ei målsetjing at læringsutbytte for elevane innanfor fleire av fagfeltene i skulesektoren skal bli høgare. Denne perioden er hovudfokus retta inn mot tidleg innsats, intensiv opplæring og inkluderande praksis.

Fokus på tidleg innsats for 1. – 4. trinn i skulen held fram. Det ligg inne øyremerkte lærartimar som skal styrke dette arbeidet slik som før. 19 timar ved Rimbareid skule. 9 timar ved Øvrebygda skule og 6 timar ved Selevik skule. Desse timane går inn som ein del av lærarnorma. Ny lov tredde i kraft frå 01.08.18 der skulen har ei plikt til å gje intensiv opplæring for elevar på 1. – 4. trinn som står i fare for å bli hengande etter i lesing, skriving eller rekning.

Med ei betre tilpassa opplæring, ei tydeleg konkretisering av innhaldet i st. melding 6 og lovpålagt intensiv opplæring på 1. – 4. trinn er målet å redusera behovet for spesialundervisning til 7 % i planperioden. Hausten 2022 er denne andelen på 6,8 % ein nedgang frå 8,2 % året før. Fitjar kommune er ein BTI (Betre tverrfagleg innsats) kommune. Dvs. at alle barn og unge som har utfordringar i livsløpet sitt vil få tilbod om tidleg hjelp av dei ulike hjelpeinstansane i kommunen. Alle tilsette skal arbeida etter prinsippa som ligg inne i handlingsrettileiaren. I planperioden vil oppvekstsektoren, Nav og helse gå saman om eit større eksternt finansiert prosjekt med målet «Tidleg tverrfagleg innsats vil få fleire i arbeid og færre på trygd, og betra levekåra til sårbare familiar, barn og unge.»

Førebyggjande helse vert ein aktiv bidragsytar i dette arbeidet gjennom tett kontakt med einskildpersonar og familiar.

Det ligg ute ressursar til skulane som samla sett dekkjer kravet til lærarnorma.

Budsjett 2023 og økonomiplan 2023- 2026

Inntektsgradert foreldrebetaling gjeld for barn på 1.-4. trinn som går på SFO. Foreldrebetaling for eit heilheitstilbod skal maksimalt utgjera 6 % av den samla person- og kapitalinntekta til hushaldet.

Det samla budsjettet byggjer på om lag dei same postane og utgiftsbeløpa som tidlegare år med ein del unntak. Sjå tiltaksliste under dei ulike einingane.

Barnehage:

Barn fødde t.o.m. november har rett til barnehageplass hausten året etterpå.

Nasjonal ordning for reduksjon i foreldrebetalinga held fram. Hushaldninga skal ikkje betala meir enn 6 % av inntekta til barnehageplass.

Både 2, 3, 4 og 5 åringane har rett til gratis kjernetid i barnehagen dersom foreldra samla har ei inntekt som ligg under ei nasjonal grense. Desse ordningane vert vidareført i 2023. Kostnadane for denne ordninga vert redusert frå om lag kr 290.000,- i 2022 til om lag kr 260.000,- i 2023.

Kostnadane til dei private barnehagane minkar frå 18,6 mill. i 2022 til 17,6 mill. i 2023. Reduksjonen skuldast lågare fødselstal.

Fødselstalet for 2022 ser ut til å bli 33 fødde barn. Dette er noko meir enn prognosen, av den grunn vil ikkje reduksjonen i behovet for barnehageplassar bli så stort trass i lågt fødselstal for 2018 (26) og eit endå lågare fødselstal i 2021 (16). I økonomiplanperioden vert det forventa at fødselstalet i snitt vil liggja rundt 30 barn pr år.

Aktive tiltak – Redusert driftstilskot til private barnehagar frå 01.08.2023

Dette skuldast ei stipulering av fleire barn ved opptak i ny kommunal barnehage

2023	2024	2025	2026
-620 000	-2 800 000,-	-2 800 000,-	-2 800 000,-

Utgifter til barn som går i private barnehagar i Stord kommune vil bli på kr 255.000,- ut frå dei opplysningane ein har no. (Gjeld 1 barn) Utgiftene i 2022 var om lag 450 000,-.

Satsar for tilskot til ikkje-kommunale barnehagar vert:

- a. Små born (10 %) 237 090,-
- b. Store born (10 %) 115 266,-
- c. Små born (11 %) 239 449,-
- d. Store born (11 %) 116 576,-

Satsar for kapitaltilskot fyl nasjonale satsar

Dei nasjonale satsane for foreldrebetaling i barnehagane for 2023 vert kr 3000,- frå 01.01.2023. Dette er ein reduksjon på kr 50 pr måned frå året før.

Redusert makpris – auka tilskot til dei private barnehagane

2023	2024	2025	2026
220 000,-	220 000,-	220 000,-	220 000,-

Grunnskule:

Budsjett 2023 og økonomiplan 2023- 2026

Forventa refusjonar frå andre kommunar (2,7 mill.) er innarbeida i KB. Dette er er om lag det same som for budsjettet for 2022.

Admin. grunnskule:

Drift som tidlegare år.

PPT grunnskule og barnehage:

Her har ein i KB lagt inn prisauken (4 %) som samsvarar med den nye avtalen om felles PPT teneste saman med Tysnes og Stord.

Logopedteneste:

I konsekvensjustert budsjett (KB) ligg dei samla kostnadane på same nivå som i 2022 kr 50 000,-.

Skuleskyss og transport:

Takstsona er lik for heile øya. Tidlegare måtte enkelte elevar reisa mellom tre og fire takstsonar. Kostnadane til skuleskyss og transport vert litt lågare i 2023 samanlikna med 2022. I budsjettet ligg det inne eit framlegg om å overføra 7. trinnet ved Øvrebygda skule til Rimbareid skule gjennom heile planperioden. Dette vil føra til auka transportkostnadar

Aktive tiltak - Auka kostnadar til skuleskyss grunna overføring av 7. trinnet frå Selevik og Øvrebygda skule

2023	2024	2025	2026
47 500,-	91 800,-	60 800,-	60 800,-

Vaksenopplæring

Denne tenesta vart lagt ned frå 01.09.2019. Fitjar kommune kjøper no desse tenestene av Stord kommune. Tenestene vert finansiert gjennom grunntilskot (kr 626.000) og tilskot pr deltakar frå staten. Sidan Fitjar kommune tek imot flyktningar vert det lagt inn ein høgare sats for grunntilskotet. Frå kr 204.700 til kr 626.000,-.

Kulturskulen:

Det har vore utfordrande å få opp att elevtalet i kulturskulen etter koronapandemien. Det har vore gode samarbeidsprosjekt med barnehagane og grunnskulen. Kulturskulen gir eit breitt og godt tilbod. Nedtrekket av driftsmidlane utgjer 1/3 av det samla beløpet ein har til disposisjon. Det vert ikkje lagt inn ei prisauke i brukarbetalinga for 2023. Kostnad kvart halvår kr 1 684,- vert uforandra. Det er 30 % søskenmoderasjon for elevplass nr 2 og 3. Kulturskulen har 93 elevar. Dette er ein nedgang på 8 elevar frå sist år.

Aktive tiltak - Nedtrekk driftsmidlar

2023	2024	2025	2026
- 20 000,-			

Budsjett 2023 og økonomiplan 2023- 2026

Helsestasjon og førebyggjande skulehelseteneste:

Tenesta har eit stort fokus retta inn mot førebyggjande arbeid gjennom helseundersøkingar, vaksinasjon, støtte, rettleiing til gravide, barn, unge og familiar. Ein har dei siste åra styrka helsestasjonen med prosjektmidlar, med auka tilgjenge til helsesjukepleiarteneste. Dette saman med andre helsefremjande tiltak frå skulen si side, verkar førebyggjande mot ulike helseutfordringar hos barn og unge. Leiande helsesjukepleiar er med i utviklingsarbeid og er aktivt med i implementeringa av betre tverrfagleg innsats (BTI). Utviklingsarbeid krev at ein jobbar med både rutinar og planar på tvers av sektorar og fag, i 2021 fekk helsestasjonen prosjektmidlar til styrking av helsestasjons- og skulehelsetenesta. Her fekk ein ressursar slik at ein kan vidareføra styrkinga i 2022 og 2023. Fitjar kommune inngår eit samarbeid med Stord og Bømlo gjennom Fact ung (m.a. tiltak mot skulevegving og rus) Det vert frå hausten 2022 tilsett ein psykolog i 50 % stilling som vert lagt inn under helsestasjonstenesta.

Styrking 1 årsverk grunna oppvekstreforma- laget rundt barnet

Aktive tiltak – styrking 1 årsverk - laget rundt barnet

2023	2024	2025	2026
	611 275,-	611 275,-	611 275,-

Aktive tiltak – Generelt nedtrekk

2023	2024	2025	2026
- 70 000,-			

Rimbareid barne- og ungdomsskule

	Rekneskap 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023
Rimbareid skule	37 666	38 549	37 954

Økonomiplan:

	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026
Rimbareid skule	37 954	37 790	37 015	36 886

Grunnskule:

Eleventalet ved skulen har auka frå 339 til 340. Hausten 2023 vert det 37 nye elevar i 1. klasse. Talet på klassar blir det same. 7. trinnet ved Øvrebygda skule og Selevik skule vert overført til Rimbareid skule frå 01.08.2023 Det er oppretthalde kr 100 000,- til drift av MOT – programmet (Lærarressurs). Skulen har 19 timar til disposisjon som ressurs for intensiv/forsterka opplæring til elevar på 1. – 4. trinn.

Aktive tiltak - Nedtrekk driftsmidlar

2022	2023	2024	2025
- 160 000,-			

Morsmålsopplæring:

Drift som tidlegare år.

Budsjett 2023 og økonomiplan 2023- 2026

SFO og leksehjelp:

Brukarbetalinga for SFO ordninga vert uforandra. Kostnad heil plass vert kr 3.255,- pr månad.

SFO-funksjonshemma:

Slik situasjonen ser ut no vil det ikkje vera behov for ei tenester på dette området i 2023.

Øvrebygda skule

	Rekneskap 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023
Øvrebygda skule	6 622	6 946	6 776

Økonomiplan:

	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026
Øvrebygda skule	6 776	6 574	6 927	7 068

Grunnskule:

Elevtalet ved skulen er uforandra, 51 elevar. Frå 01.08.2023 foreslår administrasjonen at elevane på 7. trinnet vert flytta over til Rimbareid skule. Denne ordninga gjeld for heile planperioden. Hausten 2023 er det 8 elevar som skulle gått på 7. trinnet ved Øvrebygda skule. (Dei komande åra er elevtalet på 7. trinnet 6,6,6.) Talet på elevar ved skulen vert då redusert til 35. Skulen har 9 timar til disposisjon som ressurs for intensiv/forsterka opplæring til elevar på 1. – 4. trinn.

Aktive tiltak - Overføring av 7. trinnet til Rimbareid skule

2023	2024	2025	2026
- 353 324,-	-847 973,-	-494 653,-	-353 324,-

Aktive tiltak - Nedtrekk driftsmidler

2023	2024	2025	2026
-25 000,-			

Aktive tiltak - Auka elevressurs frå 01.08.2023

2023	2024	2025	2026
190 975,-	458 340,-	458 340,-	458 340,-

SFO og leksehjelp:

Brukarbetalinga for SFO ordninga vert uforandra. Kostnad heil plass vert kr 3.255,- pr månad.

Budsjett 2023 og økonomiplan 2023- 2026

Selevik skule

	Rekneskap 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023
Selevik skule	4 730	4 968	4 568

Økonomiplan:

	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026
Selevik skule	4 568	4 167	4 167	4 167

Grunnskule:

Elevtalet ved skulen er 20. Ein nedgang på 4 frå sist år. Klassetalet er uendra. Frå 01.08.2023 foreslår administrasjonen at elevane på 7. trinnet vert flytta over til Rimbareid skule. Denne ordninga gjeld for heile planperioden. Hausten 2023 er det 7 elevar som skulle gått på 7. trinnet ved Selevik skule. (Dei komande åra er elevtalet på 7. trinnet 2,2,2) Administrasjonen foreslår også å gjera om Selevik skule til ein todelt skule med verknad frå 01.08.23. Føresetnaden for gjennomføring av dette tiltaket er at 7. trinnet vert flytta over til Rimbareid skule. Skulen har 6 timar til disposisjon som ressurs for intensiv/forsterka opplæring til elevar på 1. – 4. trinn.

Aktive tiltak – Selevik skule blir ein todelt skule.

2023	2024	2025	2026
-318 295,-	-733 588,-	-733 588,-	-733 588,-

Aktive tiltak - Nedtrekk driftsmidlar

2022	2023	2024	2025
- 15 000,-			

SFO og leksehjelp:

Brukarbetalinga for SFO ordninga vert uforandra. Kostnad heil plass vert kr 3.255,- pr månad.

Budsjett 2023 og økonomiplan 2023- 2026

Fitjarstølane barnehage

	Rekneskap 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023
Fitjarstølane barnehage	6 837	7 984	8 234

Økonomiplan:

	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026
Fitjarstølane barnehage	8 234	9 316	9 316	9 316

2010 Ordinær barnehage:

Ny grunnbemanning og pedagognorm vart gjort gjeldande frå 01.08.18. Norma er vidareført i 2023. Barnetalet har blitt auka frå 29 til 34 frå hausten 2022. Av den grunn er talet på pedagogar blitt auka frå 3 til 4 frå 01.08.2022. Ny kommunal barnehage vert bygt i Rosneset med ei kostnadsramme på 52 mill. Framdriftsplanen tilseier at den nye barnehagen skal vera ferdig i juli månad 2023. Det vert stipulert ein auke i barnetalet. Administrasjonen har stipulert ein auke i barnetalet frå 34 til 45 frå oppstart hausten 2023.

Aktive tiltak – Bemanningsauke grunna auka barnetal frå 01.08.2023

2023	2024	2025	2026
773 142,-	1 855 031,-	1 855 031,-	1 855 031,-

2110 Teneste for barn med nedsett funksjonsevne

Denne tenesta gjeld spesialpedagogisk hjelp for førskulebarn i eigen kommune og hjelp til barn som bur i annan kommune jf. Barnehagelova § 31, midlar til ekstra assistentar for barn med nedsett funksjonsevne i barnehagar jf. Barnehagelova § 37. Her er det lagt inn utgifter i KB på 790.500,- grunna tiltak for barn med nedsett funksjonsevne. Denne utgiftsposten er redusert med om lag 1,1 mill. frå 2022.

Budsjett 2023 og økonomiplan 2023- 2026

Kultur

	Rekneskap 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023
Kultur	2 770	2 982	2 943

Økonomiplan:

	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026
Kultur	2 943	3 013	3 006	2 999

Målsetjingar for 2023

Vidareutvikla samarbeidet mellom frivillige lag- og organisasjonar og kommunale tenester for å utvikla, og etablera nye, aktivitetar for både ungdom og eldre som gjer meistring, opplevingar og sosiale fellesskap.

Ressursane til kultursektoren er redusert med ei 20 % stilling gjeldande frå 01.04.2020. Prioriterte arbeidsoppgåver innan kultursektoren vart vedteken av formannskapet 19.02.2020. Vedtaket legg føringar for dei prioriteringane som vert gjort innafør etaten.

- Ein skal prioritera arbeid som er retta inn mot administrative oppgåver (planarbeid, sakshandsaming, næringspris, kulturpris, ungdomsråd, søknadar om spelemidlar, reiseliv, 17 mai m.m.)
- Arbeida aktivt inn i høve barn og unge, lag og organisasjonar, idrett og friluftsliv.
- Prosjektfinansiering av kr 100.000,- kvart år for heile økonomiplanperioden.

Aktive tiltak - Generelt nedtrekk

2023	2024	2025	2026
- 70 000,-			

Fitjar Frivilligsentral:

Fitjar frivilligsentral ligg i heile planperioden inne med eit kommunalt tilskot på kr 468.000,- pr år. Fitjar frivilligsentral/Fitjar kommune må søkja om å få delar av desse midlane dekkja via statsbudsjettet sidan midlane er øyremerkte. Fitjar kommune har inngått ein samarbeidsavtale mellom Fitjar kommune og Fitjar Frivilligsentral for perioden 01.01.21 - 31.12.2023 jf. vedtak i kommunestyret 09.12.2020. Denne avtalen sikrar forutsigbarheit i høve ansvarstilhøve og økonomi. Fitjar frivilligsentral har ei aktiv rolle i tiltak retta mot barn, ungdom, eldre og flyktningar.

Fitjar kultur- og idrettsbygg (FKIB):

I samband med budsjettet for 2021 vedtok kommunestyret følgjande:

"Fitjar kommune tek sikte på å innføra eit fast driftstilskot til Fitjar- kultur- og idrettsbygg f.o.m. 2022. Summen vert å komma tilbake til i budsjettet. Kommunen sitt bidrag kan fram i tid verta omgjort heilt eller delvis til husleige ved auka sambruk av FKIB."

Kommunedirektøren har parallelt med dette vore i dialog med Fitjar kraftlag som den andre eigaren i FKIB AS om å vurdera eit fast årleg tilskot til FKIB gjennom eit brev datert 21.09.2021

Budsjett 2023 og økonomiplan 2023- 2026

Samla er tilskotsbehovet til FKIB estimert til kr 4-500 000 årleg.

Kommunedirektøren har i budsjettet for 2023 og i økonomiplanen 2023 – 2026 lagt inn årleg kr 250.000,- i fast tilskot til FKIB.

Søknad frå Stiftinga Sunnhordland Museum

Fitjar kommune tok stilling til denne saka i budsjettet for 2021, og avslo søknaden. Me kan ikkje sjå at realitetane for Fitjar kommune i saka har endra seg. Vurderinga er slik:

Det har kome inn søknad frå Stiftinga Sunnhordland Museum om støtte frå kommunane i Sunnhordland til nybygg på museet. Dette er eit økonomisk spleiselag på ca. 60 mill. kroner som Kulturdepartementet, Vestland fylkeskommune, kommunane i Sunnhordland og private vert invitert til å gå saman om å investere i. Det er i søknaden dokumentert eit tydleg behov for tiltaket, og Kulturdepartementet og fylkeskommunen har gjeve sine første løyvingar til byggeprosjektet. Kommunane er bedt å finansiere kr 155,- pr innbyggjar, med eit noko høgare beløp frå vertskommunen Stord. Søknadssummen frå Fitjar kommune er 490 000. Stord kommune er med på spleiselaget. Fitjar er ikkje kjent med korleis dei andre kommunane stiller seg til søknaden. Då Fitjar kommune ikkje eig Sunnhordland Museum, kan ikkje tiltaket lånefinansierast. Det må difor handsamast som eit tilskot ytt i driftsbudsjettet eller av fond. Fitjar kommune har ansvar for Årskog Museum, og dette museet har eit vesentleg vedlikehaldsbehov som det ikkje har vore finansiering til i kommunebudsjettet. No kan ikkje løa nyttast til publikumsaktivitetar (Open dag, Jul på Museet, skuleframsyningar) pga. av HMS. Kommunestyret handsama sak om situasjonen ved Årskog Museum i juni 2019. Kommunedirektøren har ikkje funne rom til langsiktige løysingar på vedlikehaldsbehovet ved Årskog Museum.

Kommunedirektøren foreslår at Fitjar kommune må prioritere Årskog Museum framfor tilskot til nytt bygg/vedlikehald på Sunnhordland museum. Kommunedirektøren foreslår å ikkje imøtekoma søknaden frå Stiftinga Sunnhordland Museum.

Budsjett 2023 og økonomiplan 2023- 2026

Plan, utvikling og teknisk

	Rekneskap 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023
Plan, byggesak og oppmåling	980	92	516
Drift og vedlikehold	19 200	21 321	22 610
VAR	683	-381	-2 283
SFLMK	3 531	3 779	3 910
Brann og beredskap	4 325	4 431	4 507
Sum Samfunnsutvikling og drift	28 718	29 242	29 260

Økonomiplan:

	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026
Plan, byggesak og oppmåling	516	-439	-439	-439
Drift og vedlikehold	22 610	20 978	19 605	19 433
VAR	-2 283	-3 355	-3 236	-3 308
SFLMK	3 910	3 910	3 910	3 910
Brann og beredskap	4 507	4 564	4 554	4 544
Sum Samfunnsutvikling og drift	29 260	25 657	24 394	24 140

Mål for etaten:

Sitat frå Kommuneplanen sin samfunnsdel kap. "Den grønne kommunen":

Fitjar kommune som organisasjon skal kutte sine klimagassutslepp med 70% innan 2030	Etablere klimatiltak i eigen organisasjon innan fornybar energi, bygg, VAR og transport, innkjøp og mat. Klimamål- og tiltak i sentralt planverk. Legge til rette for grøn innovasjon og mobilitet.
Fitjar kommune skal vera fossilfri innan 2030 (med unntak av brannbilar)	Elektrifisere/utsleppsfri transport i kommunen si eiga drift. Klima- og miljøkrav ved innkjøp, samordna med andre kommunar i Sunnhordland. Miljøsertifisere kommunal verksemd. ENØK-tiltak i bygg. Fossilfri byggeplass for kommunale bygg.

- Bidra til å realisere ny reguleringsplan for Fitjar sentrum
- Realisere byggeprosjekt som når måla for tenestene
- 0 skader m/fråvær
- Økonomisk balanse i sjølvkostområda.

Budsjett 2023 og økonomiplan 2023- 2026

Plan, byggesak og oppmåling

	Rekneskap 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023
Plan, byggesak og oppmåling	980	92	516

Økonomiplan:

	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026
Plan, byggesak og oppmåling	516	-439	-439	-439

Grunnbemanninga i avdelinga vert redusert med nær ei halv stilling, til 3,19 årsverk.

Inntektene på plan- og byggesak vert justert med deflator ved at 1M i gebyrregulativet vert justert. Gebyrregulativet vert lagt fram som eiga sak for kommunestyret frå utval for plan og miljø. Økonomisk balanse i sjølvkostområda er innarbeida i økonomiplanen frå 2023.

Avdelinga vil av kommunalt planarbeid prioritere ferdigstilling av ny arealdel i kommuneplan.

Det vert arbeidd med å få nytta eigne ressursar på oppmåling. I dag kjøper me desse tenestene. Ei intern løysing vil ikkje verke inn på botnlina for kommunen, men vil truleg gje lågare oppmålingskostnader for innbyggjarane på sikt.

Drift og vedlikehald

	Rekneskap 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023
Drift og vedlikehald	19 200	21 321	22 610

Økonomiplan:

	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026
Drift og vedlikehald	22 610	20 978	19 605	19 433

Ansvar 3100 Drift og vedlikehald

Internasjonale, nasjonale og lokale krav til klima- og miljømål påverkar forslaget til grønne investeringar i økonomiplanen, og dette bidreg også til reduserte driftskostnader. Det er lagt inn gjennomføring av gjeldande økonomiplan si satsing på skifte av gatelys til LED lys, og utskifting av tenestebilar til elbilar. Det er lagt inn midlar til energisparekontrakt, EPC i 2023-2025. Klima- og miljø vil verta innarbeida i alle kommunale byggeprosjekt. Ny barnehage blir bygd med passivhus standard og bergvarme som energiberar.

Det vert tilsett etatssjef for samfunnsutvikling og drift, som erstatning for teknisk sjef. Etaten inkluderer avdelingane plan, byggesak og oppmåling, drift og vedlikehald, VAR, SFLMK og brann og beredskap.

2022 har vore eit år med svært høge straumprisar. Det er føresett at prisnivået vil bli noko lågare i 2023, og at ein gradvis kjem ned att på eit normalt prisnivå i 2026.

Budsjett 2023 og økonomiplan 2023- 2026

Aktive tiltak: Forventa ekstrautgifter til straum:

2023	2024	2025	2026
4,5 mill.	3,0 mill.	1,5 mill.	

I budsjettet for 2022 vart det lagt inn ei styrking av vedlikehaldsmidlar på 300 000,- kvart år. For 2023 reduserer ein desse midlane med 200 000,-.

Aktive tiltak: Styrka vedlikehaldet av kommunale bygg, likt fordelt mellom institusjon og skule:

2023	2024	2025	2026
- 200 000,-			

Vatn, Avlaup og Renovasjon (VAR)

	Rekneskap 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023
VAR	683	-381	-2 283

Økonomiplan:

	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026
VAR	-2 283	-3 355	-3 236	-3 308

Me er byrja på større utbyggingar knytt til m.a. ny Hovudplan for Vatn, og Hovudplan for Avlaup for perioden 2020-2030. Utbygging av Årskog industriområde influerer også utbyggingbehov. Prioriteringar går fram av investeringsbudsjettet.

Gebyrregulativet for VA må endrast grunna store investeringar dei seinaste åra, og dei kommande. VA er sjølvkostområde, og omfanget av utbyggingane vil auka dei kommunale avgiftene på området.

Førebels berekningar viser at Fitjar må ha 25 % auke i vassgebyret dei første to åra. Deretter vil avgifta bli justert i tråd med kommunal deflator. Avløpsavgifta aukar også med 25 % i 2023, men er då om lag i balanse. Etterfølgande år vil avgifta bli justert i tråd med kommunal deflator.

Dette vert lagt fram som eiga sak for kommunestyret etter handsaming i utval for plan og miljø.

For å motverka den store avgiftsauken, er bemanninga redusert med 0,9 årsverk.

Budsjett 2023 og økonomiplan 2023- 2026

Stord Fitjar landbruks- og miljøkontor (SFLMK)

	Rekneskap 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023
SFLMK	3 531	3 779	3 910

Økonomiplan:

	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026
SFLMK	3 910	3 910	3 910	3 910

SFLMK er eit interkommunalt samarbeid mellom Fitjar og Stord kommune, der Fitjar er vertskommune. Det er 4,75 årsverk på eininga. Kommunen sel tenester til Austevoll kommune for ca. 1 130 000 kr årleg.

For miljørådgjevarstillinga er det lagt inn 20% prosjektfinansiering, som erstattar inntektene Vestland fylkeskommune, vassregionarbeid.

Stord Fitjar landbruk- og miljøkontor sitt budsjett for 2023 er på same nivå som for 2022. Refusjonen frå Stord kommune for 52 % av Stord Fitjar landbruk- og miljøkontor vert inntektsført under Administrasjon, som tidlegare år.

Brann og beredskap

	Rekneskap 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023
Brann og beredskap	4 325	4 431	4 507

Økonomiplan:

	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026
Brann og beredskap	4 507	4 564	4 554	4 544

Ny brannstasjon ligg inne med heilårsdrift frå 2023.

Dei økonomiske rammene for brann- og redning er vidareført.

Budsjett 2023 og økonomiplan 2023- 2026

Politisk leiing

	Rekneskap 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023
Politisk leiing	3 323	6 223	11 364

Økonomiplan:

	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026
Politisk leiing	11 364	14 866	15 922	17 719

Budsjett for politisk leiing er stort sett vidareført på same nivå som tidlegare, med fleire mindre justeringar i høve til historisk forbruk. Berre større endringar vert kommentert i det vidare.

Basert på tal frå Statsbudsjettet er det estimert at det sentrale oppgjeret for 2023 vil koste om lag 4,2 % av lønsmassen i kommunen. Det er sett av midlar til dette i tilleggsreserven, som i 2023 sett til 7,24 mill. (mot 5,48 i 2022 og 5,33 mill. i 2021). Reell auke i tilleggsreserven frå 2022 til 2023 er lågare enn synleggjort her. Endeleg kostnad med årets lønsoppgjer er ikkje kjent før resultat frå tvungen lønsnemnd føreligg. Lærarløningane kan då heller ikkje først på etaten, men vert liggjande som ein del av tilleggsreserven.

Godtgjersle til ordførar og varaordførar vert justert for 2023, i tråd fyrste justering av stortingsrepresentantane sin godgjerung sidan 2020. Dette i tråd med KS-vedtak 52/19 om at dei godtgjersla skal følgje utviklinga til stortingsrepresentantane. Godtgjersle til kommunestyregruppa er som tidlegare halde på 2014- nivå, 1 300,- per kommunestyrerepresentant.

Kontrollutvalet har lagt fram eit budsjett på kr 893 610,- for 2023. Dette er ein auke på 254 179,- frå budsjettet for 2022.

Auke pensjonskostnadar er lagt på tilleggsreserven i åra 2024-2026.

Budsjett 2023 og økonomiplan 2023- 2026

Administrasjon

	Rekneskap 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023
Administrasjon	14 405	14 063	14 333

Økonomiplan

	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026
Administrasjon	14 333	15 152	15 152	15 152

Mål

Digitalisering

Digitalisering skal bidra til at kommunen tilpassar tenestene meir til innbyggjarane sine behov, med meir effektive og nyskapande tenester. Økonomiske innsparingar vert synleggjort i budsjettet.

- Digitalisering i administrasjonen vil effektivisere, løysa oppgåver på nye måtar, gje raskare sakshandsaming og lågare administrasjonskostnader.

Kompetanse

- Fitjar kommune har kompetente og myndiggjorte medarbeidarar som når måla for tenestene.
- Kompetansomobilisering på tvers av avdelingar og fag for å yta tenester der det trengst for brukarane.

Nærvær og sjukefråvær

- Sjukefråværet skal vera under 6 %

Bygge partnarsskap mellom kommunen og omgjevnadane – kapasitetsbygging

- Attraktive Fitjar - Tettstadsutvikling, miljø- klima- og næringsutvikling.
- Ferdigstille og iverksette reguleringsplan for Fitjar sentrum
- Selskapet Fitjar Utvikling AS skal fremja og bidra til å realisere allmenntillegge investeringar som byggjer Fitjar sin attraktivitet.
- Berekraftig distriktsmobilitet Living Lab Fitjar

Budsjettet for administrasjonen er stort sett vidareført på same nivå som tidlegare, med fleire mindre justeringar i høve historisk forbruk.

Plan for digitalisering for Fitjar kommune vart vedtatt i Administrasjonsutvalet i februar 2020. I 2023 skal administrasjonen arbeida med digitalisering av analoge prosessar, som timelister, registrering av ferier, fravær, og timeføring. Arbeidet med overgang til skybasert fagsystem og digitalisering av byggjesaker fortset.

Reduksjon i tal på årsverk, endring i avdelingssamansetningar har dei siste åra har ført til at det er færre tilsette knytt til Kundetorget, medan oppgåveporteføljen har vore aukande. Kapasitetsreduksjonen fortset i 2023, mogleggjort av tilføring av ressurs på personalavdelinga (revidert budsjett 2022).

For å sikre oppgåvegjenomføring og kvalitet på produksjonen vil ein sjå på moglege tilpasningsmoglegheiter som kan gjerast i drifta - i tillegg til planlagde digitaliseringsprosessar.

Det er ikkje lagt opp til lærling på IKT i 2022-2023.

Budsjett 2023 og økonomiplan 2023- 2026

Aktive tiltak: Reduksjon kurs og reiser i heile organisasjonen

2022	2023	2024	2025
- 300 000,-			

Aktive tiltak: Reduksjon administrasjon

2022	2023	2024	2025
-243 348	-243 348	-243 348	-243 348

Aktive tiltak: Fjerna margin, tilleggsøyvingar

2022	2023	2024	2025
-250 000			

Budsjett 2023 og økonomiplan 2023- 2026

Økonomisk forvaltning

	Rekneskap 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023
Økonomisk forvaltning	-1 615	-6 217	-10 514

Økonomiplan:

	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026
Økonomisk forvaltning	-10 514	-8 359	-3 795	-3 427

Med ny kommunelov er det i hovudsak fire element som ligg under Økonomisk forvaltning:

- Rentekompensasjonsordninga ligg stabilt på rundt 1,0 mill. årleg
- Utgifter til administrasjon av eigedomsskatten.
- Inntekter ein belastar investeringsrekneskapen for administrasjon av investeringar, og mellomfinansiering av desse. Inntektene varierer i takt med investeringsnivået.
- Tilskot for mottak av flyktningar

Ein føresetnad for auken i inntektene er mottak av 35 flyktningar i 2022 og 2023. Tilskotet er vesentleg høgare dei tre første åra, enn dei neste to. Difor vert inntektene merkbart mindre frå 2025.